

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

**MEZŐGAZDASÁGI
TERMELÉS**

2005

BUDAPEST, 2006

© KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
Készült a KSH
Mezőgazdasági és környezetstatisztikai főosztályán

Főosztályvezető:
Dr. Laczka Éva

Főosztályvezető-helyettes:
Dr. Pintér László

Tisztelt Felhasználó!

Köszönettel vesszük, ha tájékoztatónkkal kapcsolatos észrevételeit, véleményét eljuttatja hozzánk. Tel.: 345-6608 vagy Budapest 1525 Pf. 51.

Felhívjuk szíves figyelmét, hogy kiadványunk – a KSH valamennyi évközi tájékoztatójához hasonlóan – az interneten keresztül hozzáférhető.

KSH az interneten: www.ksh.hu

Másodlagos publikálás csak KSH forrásmegjelöléssel történhet!

Tartalom

Összefoglaló.....	5
1. A mezőgazdaság súlya a nemzetgazdaságban	6
2. A termelés és a felvásárlás alakulása.....	7
2.1. Növénytermesztés	7
2.2. Állattállomány az állati termékek előállítására.....	12
2.3. Értékesítés (felvásárlás)	15
3. Mezőgazdasági termelői árak.....	17
3.1. A felvásárlási árak	18
3.2. Mezőgazdasági ráfordítások árszínvonala	19
4. Külkereskedelem	20
5. Termelési tényezők	23
5.1. A gazdálkodás szervezeti keretei.....	23
5.2. Földterület	24
5.3. Földhasználat.....	25
5.4. A mezőgazdaság munkaerő-felhasználása.....	27
5.5. A keresetek alakulása	28
5.6. Termelőeszköz-ellátás	28
Táblázatok	31
1. A mezőgazdasági termékek felvásárlási átlagárjai	33
2. Az agrárrolló alakulása	34
3. Az élelmiszer-gazdaság külkereskedelmének áruszerkezete, 2005	35
4. A földhasználat alakulása gazdálkodási formák szerint	36
5. A mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, vadgazdálkodásban és halászatban foglalkoztatottak létszáma	37
6. A mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, vadgazdálkodásban és halászatban alkalmazásban állók létszáma és átlagkeresete	37
7. Az élelmiszer-ipari szervezetekben alkalmazásban állók létszáma és átlagkeresete	38
8. A főbb áruforgalmazók termelőeszköz-értékesítésének árucsoportonkénti alakulása	39
9. A gabonatermelés alakulása az Európai Unióban	40
10. A közönséges búza termelésének alakulása az Európai Unióban	41
11. A durumbúza termelésének alakulása az Európai Unióban	41
12. Az árpa termelésének alakulása az Európai Unióban	42
13. A kukorica termelésének alakulása az Európai Unióban	43
14. A sertésállomány decemberi alakulása az Európai Unióban	44
15. A szarvasmarha-állomány decemberi alakulása az Európai Unióban	45
Módszertani megjegyzések	46

Jelmagyarázat:

- .. = az adat nem ismeretes
- = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő

Összefoglaló

A mezőgazdaság bruttó kibocsátásának volumene 2005-ben – előzetes adatok szerint – a 2004. évi magas bázisszinthez képest 9,4 százalékkal mérséklődött. A növénytermelési ágazat teljesítménye 11,6 százalékkal, az állattenyésztésé 5,4 százalékkal csökkent. A mezőgazdasági szolgáltatások volumene 4,8 százalékkal mérséklődött 2004-hez képest.

2005-ben az élelmiszeripar termelése 4,4 százalékkal elmaradt az előző évitől.

2005-ben az előző évinél 3 százalékkal kisebb területről 16,1 millió tonna gabonát takarítottak be, 652 ezer tonnával (3,9 százalékkal) kevesebbet, mint 2004-ben. Búzából – 4 százalékkal kisebb területen – 5 millió tonna termett, a 2004. évinél 928 ezer tonnával (15 százalékkal) kevesebb. 2005-ben búzából 1,8 millió tonnát, az előző évinél 70 százalékkal többet exportáltak. A Dél-Európát sújtó aszály miatt a korábban szinte eladhatatlan takarmánybúza iránt növekedett a külpiazi kereslet.

Kukoricából minden idők legnagyobb termését, 9 millió tonnát takarítottak be, az előző évinél 685 ezer tonnával (8 százalékkal) többet. A 2004. évvel azonos területen a kukorica termésátlaga a 2000-2004. évek átlaghozamát 42 százalékkal haladta meg. Az őszi betakarítású növények közül napraforgóból, cukorrépából és burgonyából is kevesebb termett a 2004. évinél. A burgonya esetében a kisebb vetésterület is szerepet játszott a terméseszkökenésben.

Az állatállomány – a juh kivételével – csökkent 2005-ben. Év végére az ország sertésállománya évtizedek óta nem tapasztalt szintre, 3,9 millióra süllyedt. A szarvasmarha-állomány 15 ezerrel, a tyúkfélék állománya közel 1 millióval csökkent 2004 decemberéhez képest. Szerény mértékben, de tovább növekedett a juhok száma és meghaladta az 1,4 milliót. A baromfifélék közül csak a pulyka- és a kacsállomány haladta meg az egy évvel korábbit.

2005-ben a mezőgazdasági termékek felvásárolt volumene csökkent az előző évhez képest. A mezőgazdasági termelőiár-színvonal a 2004. évi szinten maradt. A növénytermesztési termékek árszínvonala csökkent, az állattenyésztési termékeké növekedett 2004-hez képest. A termeléshez felhasznált ipari anyagok átlagos árszínvonala 0,5 százalékkal csökkent. Az agrárrolló mutatója 2005-ben 101,2 volt, ami azt jelenti, hogy az árviszonyok változása a mezőgazdasági termelők jövedelmi helyzetét javította 2005-ben.

Az agrár-külkereskedelemben 2005-ben 236,5 milliárd forint bevételi többlet realizálódott, 6 százalékkal több, mint 2004-ben. A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari export és import volumene egyaránt 12 százalékkal növekedett egy év alatt.

A mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a halászatban alkalmazásban állók létszáma 2005-ben 2500 fővel csökkent. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak átlagkeresetének növekedése 2005-ben – mind a bruttó, mind pedig a nettó kereseteket tekintve – elmaradt a nemzetgazdasági átlagtól.

1. A mezőgazdaság súlya a nemzetgazdaságban

A mezőgazdaság (erdő- és vadgazdálkodással, valamint halászattal együtt) 2004-ben a megtermelt bruttó hazai termékéből (GDP-ből) 3,3 százalékkal részesedett.

A nemzetgazdaság összes exportjából az élelmiszer-gazdaság részesedése 2005-ben 6,1 százalékot tett ki. A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelmi forgalmának kiviteli többlete mind dollárban, mind pedig forintban növekedett az előző évhez képest.

A fogyasztásban egyre csökkenő hányadot képviselő élelmiszerek és élvezeti cikkek aránya 2004-ben nem érte el a 26 százalékot.

A mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a halászatban foglalkoztatottak száma a nemzetgazdasági összes foglalkoztatottak 5 százaléka, 194 ezer fő volt 2005-ben, 10 825 fővel (5,3 százalékkal) kevesebb, mint az előző évben.

A mezőgazdasági beruházások aránya 2004-hez képest alig változott, 4,6 százalékot tett ki.

1. sz. tábla

A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban

Év	A mezőgazdaság részaránya					A külkereskedelmi forgalom egyenlege ^{a)} , milliárd Ft ^{d)}
	a GDP-termelésben	a fogyasztásban ^{a)}	az exportban ^{a)}	a beruházásban ^{b)}	a foglalkoztatottságban ^{c)}	
	folyó áron, százalék					
1995	5,9	32,4	22,0	..	8,0	227,6
1996	5,8	30,7	18,4	..	8,3	244,7
1997	5,2	30,3	13,0	..	7,9	295,6
1998	4,9	30,3	10,5	5,5	7,5	314,7
1999	4,2	28,2	8,0	5,2	7,1	273,3
2000	3,7	27,2	6,9	5,0	6,5	302,2
2001	3,8	27,3	7,5	6,2	6,3	374,8
2002	3,3	27,0	6,8	6,3	6,2	308,9
2003	2,8	26,5	6,6	6,2	5,5	303,1
2004	3,3	25,8	6,0	4,3	5,2	223,1
2005	6,1	4,6	5,0	236,5

a) Mezőgazdasági, élelmiszer-ipari és dohányipari termékek.

b) Beruházás-statisztika alapján.

c) A munkaerő-felmérés adatai.

d) Folyó áron.

2. A termelés és a felvásárlás alakulása

2.1. Növénytermesztés

Az ország **szántóterülete** 4 millió 513 ezer hektár volt 2005-ben, ez a mezőgazdasági terület 77 százaléka. A szántóterület az előző évhez képest 2,8 ezer hektárral növekedett. A hasznosított szántóterület 4 millió 427 ezer hektárt tett ki, ami 2004. évinél 4 ezer hektárral nagyobb területet jelent.

2. sz. tábla

A vetésterület alakulása

Megnevezés	2004	2005	2005 a 2004. év százalékában
	ezer hektár		
Hasznosított szántóterület összesen	4 423	4 427	100,1
Ebből: vetésterület	4 289	4 246	99,0
vetetlen terület	134	181	135,1

A 2005. május 31-i állapot szerint a mezőgazdasági hasznosítású szántóterület 96 százalékát – 4 millió 246 ezer hektárt – regisztráltak **vetésterület**ként. A hasznosított szántóterületből a vetetlen terület nagysága 47 ezer hektárral (35 százalékkal) növekedett 2004-hez képest, ami a kedvezőtlen időjárási viszonyokkal függ össze. A be nem vetett szántó 79 százaléka ugar és parlagterület, 21 százaléka pedig kipusztult terület volt 2005-ben.

3. sz. tábla

Vetésszerkezet a szántóterületen

(százalék)

Megnevezés	2003	2004	2005
Gabonafélék	68,7	69,9	69,1
Ebből:			
búza, rozs	27,5	28,5	27,9
árpa	8,3	7,8	7,6
kukorica	27,9	28,2	28,4
Hüvelyesek	0,6	0,5	0,5
Ipari növények	16,2	15,8	17,5
Ebből:			
napraforgó	12,1	11,2	12,2
cukorrépa	1,3	1,4	1,5
Burgonya	0,8	0,7	0,6
Szálás- és lédús takarmányok	6,5	6,2	6,1
Ebből:			
silókukorica	2,6	2,4	2,2
lucerna	3,6	3,6	3,7
Zöldségfélék	2,5	2,3	2,0
Egyéb növények	4,7	4,6	4,2
<i>Vetésterület összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A szántóföldi növénytermesztés **vetésszerkezetében** jelentősebb változás nem történt 2005-ben. A ténylegesen hasznosított szántóterület 69 százalékan **gabonatermelés** folyt, aránya az előző évinél alig 1 százalékponttal kisebb, de a 2000-2004. évek átlagos (70,7 százalékos) részesedésétől 1,4 százalékponttal elmaradt. A gabonák közül a búza területi aránya 2004-hez képest csökkent, az árpával bevetett terület aránya alig változott. 2005-ben az **ipari növények** részesedése 17,5 százalékot ért el, ez közel 2 százalékponttal magasabb az előző évinél. A **burgonya** 2005. évi részesedése – a 2004. évinél is kisebb vetésterület folytán – csökkent az előző évhez képest.

A **hüvelyesek** vetésterületi aránya nem változott (a lóbab vetésterületének 13 százalékos növekedése nem ellensúlyozta a 2005. évi borsóterület 5 százalékos mérséklődését). A szálas- és lédús **takarmánynövények** aránya a kisebb takarmányfelhasználás mellett nem érte el az előző évi szintet. Továbbra is a lucerna és a silókukorica a meghatározó a tömegtakarmány-termelésben, az előbbi területe 2004-hez képest növekedett, míg az utóbbié csökkent 2005-ben.

A **zöldségfélék** részesedése a szántóterületből 2005-ben összességében kisebb volt, mint az előző évben. A kedvezőtlen tavaszi időjárás következtében valamennyi zöldségféléből kevesebbet vetettek az előző évinél, ami összességében 12 százalékos területcsökkenést jelent 2004-hez képest.

Gabonafélék

A 2005. május 31-i állapot szerint gabonaféléket 2 933 ezer hektáron vetettek, 63 ezer hektárral, 2,3 százalékkal kisebb területen, mint az előző évben. A szántóterület több mint egynegyedén **búzát** vetettek, a 2005. évi 1137 ezer hektáros vetésterület az előző évinél 40 ezer hektárral, 3,4 százalékkal kevesebb volt. A búzaterület visszaesésében a magas termelői készletek és a gabonafélék felvásárlási árának 2004. évi csökkenése játszottak szerepet. A kalászos gabonák közül az **árpából** és **zabból** is a 2004. évinél 5 százalékkal kevesebbet vetettek. A **rozs** és a **triticale** 2005. évi területe lényegében azonos volt az előző évvel. A **kukorica** vetésterülete 1 204 ezer hektárt tett ki, 4 ezer hektárral kevesebbet, mint 2004-ben.

Az őszi vetésű növények áttelelése az előző évhez hasonlóan kedvezően alakult. A hosszú tél nem károsította a növényállományt, március közepéig összefüggő hótakaró borította a földeket. Tavasszal az évszakhoz képest hűvösebb, csapadékosabb időjárás miatt a növények fejlődése későn indult meg. A hideg miatt késett a tavasziak vetése is. Az április végi, májusi átlagos hőmérséklet mellett nyár elejére a kalászos gabona termése a vártnál jobbnak ígérkezett.

A betakarítás 2-3 hetes késéssel kezdődött és a júliusi hatalmas esőzések következtében jelentős veszteségek keletkeztek. Az augusztusba is áthúzódó aratás előre haladtával a kalászos gabonák betakarítható mennyisége csökkent és romlott a minőség is. A hűvös, csapadékos nyár ugyanakkor jót tett a kukoricának. 2005-ben az előző évinél 3 százalékkal kisebb területen 16,1 millió tonna gabona termett, 652 ezer tonnával, 3,9 százalékkal kevesebb, mint 2004-ben.

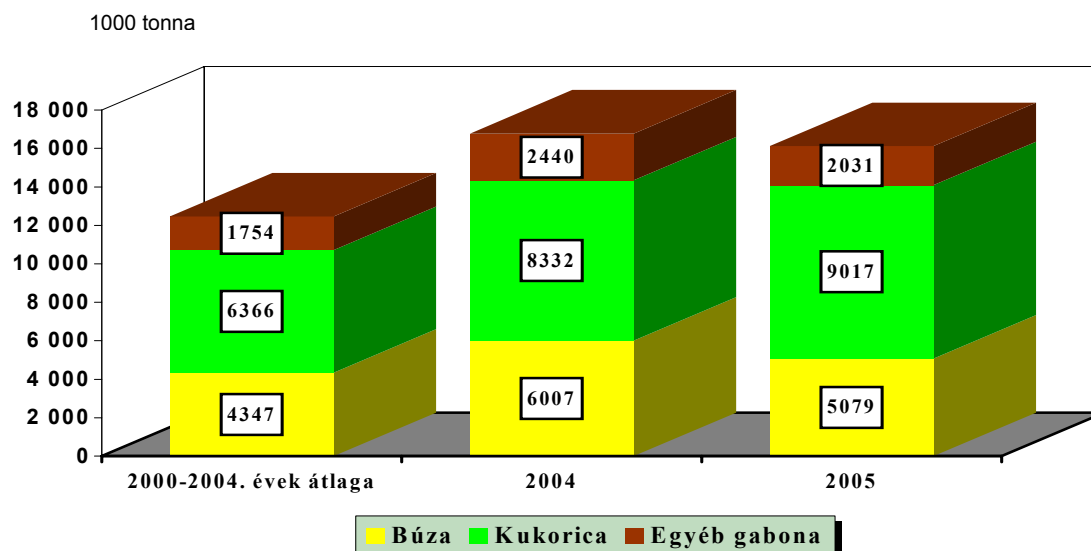
Kalászos gabonákból a 2004. évinél 5,2 százalékkal kisebb területen **7,1 millió tonna** termett, az előző évi rekordtermésnél 1,3 millió tonnával, 15,2 százalékkal kevesebb. Búzából 5 millió tonnát takarítottak be 2005-ben, ez az előző évnek 85 százaléka, a 2000-2004-es évek átlagos termésmennyiségét azonban 732 ezer tonnával, 17 százalékkal meghaladta. A fontosabb kalászos gabonák közül árpából 15, rozból 10, triticaléből 9, zabból pedig 28 százalékkal kevesebb termett a 2004. évinél. A termésátlagokat tekintve a búza 2005. évi hozama 12, az árpáé 11, a rozsóé 5,5, a triticaléé 9, a zabé 19 százalékkal volt alacsonyabb az előző évinél.

Kukoricából a 2004. évvel azonos területről rekordtermést, **9 millió tonnát** takarítottak be. Ez a termésmennyiség az előző évinél 685 ezer tonnával, 8 százalékkal, a

2000-2004. évek átlagánál pedig 2,65 millió tonnával, 42 százalékkal több. A kukorica termésátlaga (7 540 kg/ha) az előző évit 8 százalékkal, a 2000-2004. évek átlagos hozamát pedig 42 százalékkal haladta meg.

1. sz. ábra

A gabonafélék termésmennyiségének alakulása

4. sz. tábla

A gabonafélék termelése

Megnevezés	Betakarított terület, ezer hektár		Termésátlag, kg/hektár		Termésmennyiség, ezer tonna	
	2004	2005 ^{a)}	2004	2005 ^{a)}	2004	2005 ^{a)}
Búza	1 174	1 130	5 120	4 490	6 007	5 079
Rozs	45	43	2 750	2 600	125	112
Őszi árpa	184	171	4 460	4 000	821	685
Tavaszi árpa	147	145	4 030	3 510	593	511
Árpa összesen	331	316	4 270	3 780	1 414	1 196
Zab	70	62	3 120	2 520	217	157
Egyéb gabonák	192	157	–	–	684	566
<i>Kalászos és egyéb gabonák összesen</i>	<i>1 812</i>	<i>1 708</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>8 447</i>	<i>7 110</i>
Kukorica	1 190	1 196	7 000	7 540	8 332	9 017
Gabonafélék összesen	3 002	2 904	–	–	16 779	16 127^{b)}

a) Előzetes adatok.

b) Köles, pohánka, cirokmag, rizs, kanárimag, indiánrizs nélkül.

Az EU gabonatermelése 258 millió tonna volt 2005-ben, ami 12 százalékos visszaesést jelent az előző – kiemelkedő – évhez képest. (Magyarország – a 3,9 százalékos

csökkenést követően – az EU gabonatermésének 6,2 százalékát állította elő.) A termelés Dániában, Észtországban, Litvániában és Finnországban meghaladta a 2004. évit. Legnagyobb csökkenést Spanyolországban és Portugáliában okozott az aszályos időjárás, ahol a 2005. évi gabonatermés fele az előző évinek.

Az EU összes gabonatermelésének 45 százalékát teszi ki a **közönséges búza**, a 2005. évi termésmennyiség az előző évinél 8 százalékkal kevesebb. A legnagyobb búzatermelők Franciaország, Németország és Nagy-Britannia, a közönséges búza termelésének 64 százaléka e három országból származik. (Magyarország az EU közönséges búza termeléséből 4,6 százalékkal részesedett a 2005. évben.)

Durumbúzából 2004-hez képest 28 százalékos termésnövekedés következett be, a legnagyobb veszteség a portugál termesztőket érte, ahol a 2005. évi termésmennyiség az előző évinek még egytizedét sem érte el. Spanyolországban 70, Cipruson pedig 57 százalékkal kevesebb termett, mint 2004-ben. A legnagyobb termelő Olaszország, az EU termelésének a fele innen származik (Magyarország részesedése nem érte el a fél százalékot).

Árpából 14 százalékkal mérséklődött 2005-ben a termelés, a legnagyobb csökkenés Portugáliában volt (45 százalékos), a legnagyobb növekedést Észtországban (21 százalék) és Finnországban (19 százalék) regisztrálták. Az EU-25 országai között – 21 százalékos részesedéssel – a legnagyobb árpatermelő Németország. (Magyarország az EU árpatermésének 2,4 százalékát termelte meg a 2005-ben.)

A **kukoricatermelés** 10 százalékkal mérséklődött 2004-hez képest. A legnagyobb termelők Franciaország és Olaszország, e két ország adja az EU-25 kukoricatermelésének 48 százalékát. (Magyarország a 2005. évi rekordterméssel 18,3 százalékkal részesedett az EU kukoricatermeléséből.)

Cukorrépa

A cukorrépa termőterülete alig változott az előző évhez képest. A **kisebb termőterület** ellenére a 2004. évit is meghaladó átlaghozam mellett 2005-ben **3,5 millió tonna** cukorrépát takarítottak be. Ez a 2004. évvel majdnem azonos termésmennyiség a 2000-2004. évek átlagát 40 százalékkal haladta meg. A répa cukortartalma azonban az előző évihez képest alacsonyabb lett.

5. sz. tábla

Cukorrépa-termesztés

Megnevezés	2004	2005 ^{a)}	2005 a 2004. év százalékában
Vetésterület, 1000 ha	62	62	100,0
Betakarított terület, 1000 ha	62	61	98,4
Termésátlag, kg/ha	56 720	57 060	100,6
Termésmennyiség, 1000 tonna	3 527	3 503	99,3

a) Előzetes adatok.

Napraforgó

2005-ben az utóbbi évtized legnagyobb napraforgó területét tartották nyilván, a termelők **519 ezer hektáron**, az előző évinél 8 százalékkal nagyobb területen vetettek napraforgót. A termelés felfutásában döntő szerepet játszott, hogy 2004-ben az előző évit meghaladó termés mellett is növekedett a napraforgómag felvásárlási ára. Az augusztusi sok csapadék a napraforgónál termés kiesést okozott, és nemcsak az átlaghozamokat rontotta le, de a napraforgómag minőségét is. A 2005. évi **1,1 millió tonna termés** az előző évinél 7 százalékkal kevesebb lett. A termés csökkenés a 2004. évinél 12 százalékkal alacsonyabb termésátlagok következménye. A 2005. évi termésmennyiség a 2000-2004. évek átlagát így is 35 százalékkal haladta meg, de a magok olajtartalma az utóbbi két évtizedben nem volt ilyen alacsony, mint 2005-ben.

6. sz. tábla

Napraforgó-termesztés

Megnevezés	2004	2005 ^{a)}	2005 a 2004. év százalékában
Vetésterület, 1000 ha	481	519	107,9
Betakarított terület, 1000 ha	480	508	105,8
Termésátlag, kg/ha	2 470	2 170	87,9
Termésmennyiség, 1000 t	1 186	1 102	92,9

a) Előzetes adatok.

Burgonya

A burgonya vetésterülete 2005-re **26 ezer hektárra** csökkent, ez a statisztikai megfigyelés óta regisztrált legkisebb burgonyaterület. A növénynek kedvező csapadékos időjárásnak köszönhetően 8 százalékkal emelkedett a burgonya átlaghozama az előző évhez képest. A 2004. évinél 19 százalékkal kisebb termőterületről **616 ezer tonna** burgonyát takarítottak be, 21 százalékkal kevesebbet mint 2004-ben. Ez a termésmennyiség csak importtal kiegészítve fedezi a hazai szükségleteket.

7. sz. tábla

Burgonyatermesztés

Megnevezés	2004	2005 ^{a)}	2005 a 2004. év százalékában
Vetésterület, 1000 ha	31	26	83,9
Betakarított terület, 1000 ha	31	25	80,6
Termésátlag, kg/ha	22 760	24 550	107,9
Termésmennyiség, 1000 t	784	616	78,6

a) Előzetes adatok.

Zöldség

Zöldségféléket 2005-ben **87 ezer hektáron**, az előző évinél 12 százalékkal kisebb területen vetettek. A kedvezőtlen időjárás miatt 2004-hez képest valamennyi fontosabb zöldségféléből csökkent a vetésterület. A vöröshagymánál és a csemegekukoricánál az előző évi értékesítési nehézségek is közrejátszottak a termelés csökkenésében. Előzetes adatok szerint 2005-ben **1 millió 333 ezer tonna zöldség termett** az országban, 700 ezer tonnával, 34 százalékkal kevesebb, mint az előző évben. A rendkívüli csapadékos nyár miatt a legnagyobb termésnövekedés a fejeskáposztánál (-47 százalék), és a paradicsomnál (-45 százalék) következett be. A 2004. évinél több mint egyharmadával kevesebb termett zöldségből, csemegekukoricából és vöröshagymából is. A zöldségfélék betakarítását nehezítette, hogy sokáig víz alatt álltak a földek, ami a minőséget jelentősen rontotta.

A 2005. évi 42 ezer tonnás fűszerpaprikatermés 19 százalékkal alacsonyabb volt az előző évinél.

Gyümölcs

Az ország **101 ezer hektáros** gyümölcsös területén 2005-ben – előzetes adatok szerint – **729 ezer tonna gyümölcs termett**, az előző évinél 309 ezer tonnával (30 százalékkal) kevesebb. A gyümölcsfélék 67 százalékát kitevő almatermés 487 ezer tonna volt 2005-ben, 213 ezer tonnával, 30 százalékkal kevesebb, mint az előző évben. A termés kiesésben az időjárás mellett az értékesítési gondok is közrejátszottak, az elhanyagolt ültetvényeken – metszés és növényvédelem híján – apró és rossz minőségű lett a termés. A csonthéjas gyümölcsöknél a kései fagy, az eső és a monília-fertőzés károsította a termést. Cseresznyéből 55, szilvából 51, meggyből 45 százalékkal, az őszibarackból 41, a kajsziból 16 százalékkal termelt kevesebb az előző évinél. A 2004. évi gyenge termés után a körte „bejött”, a 2005. évi termésmennyiség 29 százalékkal meghaladta a 2004. évit.

Szőlő

Az szőlő termőterülete 2005-ben **93 ezer hektárt** tett ki, ugyanannyit mint egy évvel korábban, az EU csatlakozás időpontjában. A leszüretelt szőlőmennyiség **489 ezer tonna** volt 2005-ben, 300 ezer tonnával, 38 százalékkal kevesebb, mint az előző évben. A hűvös, csapadékos nyár miatt nehezebben értek a szőlők, így a szüret a szokásosnál jóval később kezdődött. A hosszú, meleg őszi időjárásnak köszönhetően a korai fajták kivételével a szőlő minősége a 2004. évinél kedvezőbben alakult.

2.2. Állatállomány és az állati termék előállítás

Állatállomány

Az állattenyésztésben az előző években tapasztalt negatív tendenciák többségében folytatódtak. A 2005. év végi adatok alapján kevesebb szarvasmarhát, sertést tartottak, a baromfifélék közül mérséklődött a tyúkállomány is. A juhtartás szerény mértékben növekedett 2004. decemberéhez képest.

A december 1-jei állatállomány

Megnevezés	2004	2005 ^{a)}	2005 a 2004. év százalékában
	1000 db		
Szarvasmarha	723	708	97,9
Ebből: tehén	345	334	96,8
Sertés	4 059	3 853	94,9
Ebből: anyakoca	296	277	93,6
Juh	1 397	1 405	100,6
Ebből: anyajuh	1 088	1 082	99,4
Tyúkfélék	32 814	31 902	97,2
Pulyka	3 592	4 415	122,9
Liba	2 127	1 370	64,4
Kacsa	2 797	3 389	121,2

a) Előzetes adatok.

A **szarvasmarha-állomány** 2005. december 1-jén 708 ezer volt, 15 ezerrel (2 százalékkal) kevesebb, mint egy évvel korábban. A gazdasági szervezeteknél 2004. decembere óta az állomány lényegében nem változott, a szarvasmarha-tartás csökkenése az egyéni gazdaságoknál következett be, egy év alatt 15 ezerrel (6 százalékkal) mérséklődött az állomány. A 334 ezres tehénállomány 11 ezerrel (3 százalékkal) csökkent a 2004. decemberihez képest. A tehének száma a gazdasági szervezeteknél nem csökkent tovább, míg az egyéni gazdaságokban sok termelő a minőségi követelmények szigorodása miatt felhagyott a tejtermeléssel. Ezt jelzi az a tény, hogy a minőségi tej aránya a felvásárlásban 2005. év folyamán növekedett.

A szarvasmarha-tartás feltételei jelentősen változtak 2005-ben: nőtt a vágómarha és a tehéntej felvásárlási ára, a takarmánybőség következtében csökkentek a takarmányárak, azonban ezek a kedvező folyamatok a decemberi állomány alakulását még nem tudták befolyásolni.

Az ország **sertésállománya** 2005. december 1-jén 3 millió 853 ezer volt, 206 ezerrel (5 százalékkal) kevesebb, mint egy évvel korábban. A gazdasági szervezetek állománya egy év alatt 38 ezerrel (2 százalékkal), míg az egyéni gazdálkodóké 168 ezerrel (10 százalékkal) lett kevesebb, így az állomány nagyobb része (60 százaléka) 2005-ben is a gazdasági szervezeteknél volt. A „háztáji” sertéstartás visszaszorulóban van, a tartási és vágási feltételek szigorítása miatt leginkább önellátásra termelnek, az árutermelés gyakorlatilag megszűnt ezekben a gazdaságokban.

Az anyakocák száma 2005. december 1-jén 277 ezer volt, 19 ezerrel (6 százalékkal) mérséklődött, ami a gazdasági szervezeteknél 4, az egyéni gazdaságok kocaállományánál pedig 10 százalékos csökkenést jelent.

A sertésállomány 2005. évi csökkenése az ágazat alacsony jövedelmezőségének következménye. 2005. év második felétől a sertésárak ismét alacsonyabbak voltak az egy évvel korábbinál, az állomány augusztusra 4,2 millióra csökkent és a vágóhidak a folyamatosan szűkülő kínálat miatt importból biztosították a vágáshoz szükséges alapanyagot. A sertéstartás gazdasági feltételeit némileg javította, hogy – a 2005. év eleji az előző év azonos időszakához viszonyított magas sertésáraknak köszönhetően – éves szinten átlagosan 5 százalékkal növekedtek a felvásárlási árak, a takarmányárak ugyanakkor alacsonyabbak voltak a 2004. évinél.

A **juhállomány** 2005. december 1-jén 1,4 millió volt, azonos az egy évvel korábbival. A juhállomány 87 százalékát az egyéni gazdálkodók tartották. A gazdasági szervezetek 2 ezerrel csökkentették, az egyéni gazdaságok viszont 10 ezerrel növelték állományukat 2004-hez képest. Az anyajuhok száma 1 millió 82 ezer volt, 6 ezerrel kevesebb, mint egy évvel

korábban. A gazdasági szervezetek anyajuhállománya 2 ezerrel gyarapodott, az egyéni gazdaságokban 8 ezerrel kevesebb anyaállatot tartottak, mint 2004. decemberében. A korábbi években növekvő juhtartás 2004-2005. évi stagnálása az exportpiacok szűkülésére vezethető vissza, a magyar élő juh piaci részesedése az EU-ban folyamatosan csökkent az utóbbi években.

A **baromfiágazatban** 2005-ben visszaesés következett be, az állomány változása állatfajonként eltérően alakult 2004. decemberéhez képest. A tyúkfélék száma 31,9 millió volt 2005. decemberében, 912 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. A gazdasági szervezetek állománya lényegében nem változott, a csökkenés az egyéni gazdaságoknál következett be. Az értékesítési nehézségek az átlagosnál nagyobb csökkentésre készítették a termelőket. A tojóállomány 2005. decemberében 15,5 milliót tett ki, ami lényegében megegyezett az előző évivel. A baromfifélék közül a pulykaállomány 23, a kacsállomány 21 százalékkal növekedett, a libaállomány azonban 36 százalékkal csökkent 2004. decemberéhez képest.

Vágóállatok és állati termékek

A vágóállat-termelés 2005-ben – előzetes adatok alapján – **8 százalékkal csökkent** az előző évhez képest. A vágóállat-termelés 49 százalékát kitevő **vágósertés**-termelés – a csökkenő sertésállomány következtében – 5,4 százalékkal alacsonyabb a 2004. évinél. **Vágómarhából** 2005-ben 23,5 százalékkal kevesebbet termeltek, ami jórészt azzal hozható összefüggésbe, hogy a vágósúly növekedés miatt (továbbhizlalás) a marhavágások áthúzódnak 2006-ra. **Vágóbaromfiból** 9 százalékkal kevesebbet állítottak elő, a **vágójuh** termelése nem változott 2004-hez képest. Az állati termékek közül a legnagyobb volument képviselő **tehéntej** termelése (1,8 milliárd liter) lényegében a 2004. évi szinten maradt. A **tyúktojás** termelése viszont 7,6 százalékkal mérséklődött 2004-hez képest. A juhtartás kismértékű növekedését 2005-ben a **nyersgyapjú** termelés 3,3 százalékos emelkedése követte. A **méz**termelés (19,7 ezer tonna) lényegében megegyezett a 2004. évivel.

9. sz. tábla

A vágóállatok és állati termékek termelése

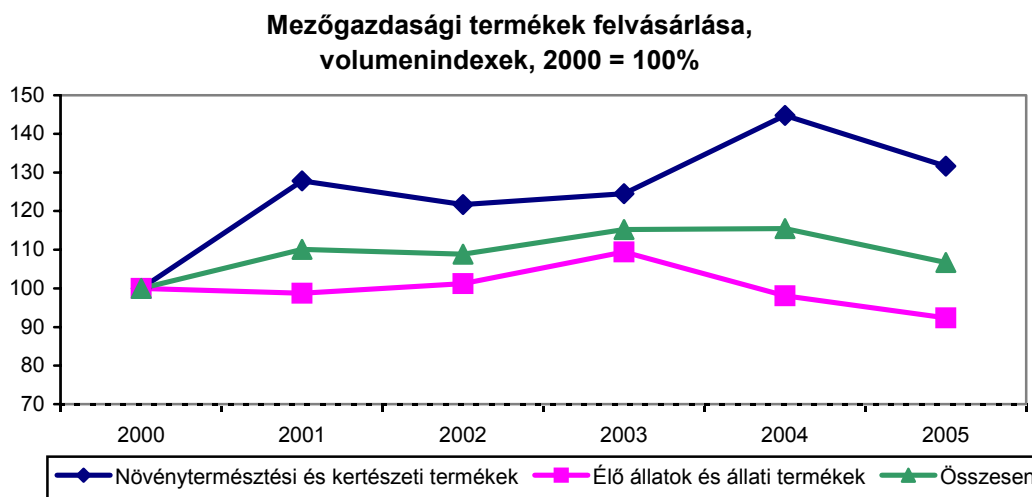
Megnevezés	2003	2004	2005 ^{a)}	2005 a 2004. év százalékában
Vágóállat összesen, ezer tonna	1 583	1 433	1 319	92
Ebből:				
vágómarha	111	98	75	76,5
vágósertés	798	683	646	94,6
vágójuh	17	19	19	100,0
vágóbaromfi	631	606	551	90,9
Tehéntej, millió liter	1 977	1 845	1 839	99,7
Tyúktojás, millió darab	3 433	3 265	3 017	92,4
Nyersgyapjú, tonna	4 100	4 703	4 857	103,3
Egy tehénre jutó tejtermelés, liter	5 992	5 970	6 128	102,6
Egy tyúkra jutó tojástermelés, db	212	212	212	100,0
Egy juhra jutó gyapjútermelés, kg	4,3	4,4	4,2	95,5
Méz, tonna	21 000	19 504	19 714	101,1

^{a)} Előzetes adatok.

2.3. Értékesítés (felvásárlás)

A mezőgazdasági termékek felvásárlása 2005-ben 7,6 százalékkal csökkent az előző évhez képest. A növénytermesztési és kertészeti termékekből 9,1 százalékkal, élő állatokból és állati termékekből pedig 5,8 százalékkal mérséklődött a felvásárlás volumene.

2. sz. ábra

A 2005. évi értékesítésben 37 százalékot képviselő **növénytermelési** termékek közül a gabonafélékből 6,1 százalékkal, ipari növényekből 9,2 százalékkal csökkent a felvásárlás. A **kertészeti termékek** közül zöldségfélékből 7,7 százalékkal, a gyümölcsfélékből 42,8 százalékkal kevesebbet értékesítettek a termelők a felvásárlók számára.

10. sz. tábla

**A mezőgazdasági termékek felvásárlása,
előző év = 100,0**

Megnevezés	2004	2005
Növénytermesztési és kertészeti termékek	116,3	90,9
Ebből:		
gabonafélék	120,3	93,9
ipari növények	143,5	90,8
zöldségfélék	79,6	92,3
gyümölcs (borszőlővel együtt)	103,4	57,2
Élő állat és állati termék	89,7	94,2
Ebből:		
élő állat	88,4	91,0
állati termék	92,6	100,0
Mezőgazdasági termékek összesen	100,3	92,4

Gabonaféléből 5,5 millió tonnát értékesítettek 2005 év folyamán, 364 ezer tonnával (6 százalékkal) kevesebbet, mint az előző évben. A **kalászos gabonák** közül a búzafelvásárlás

volumene – a 2004. évinél kisebb termés következtében – 21 százalékkal alacsonyabb volt a 2004. évinél. Árpából 12, rozsból 38, zabból 11 százalékkal csökkent az értékesítés volumene, triticáléból viszont 16 százalékkal nőtt a felvásárlás 2004-hez képest.

Kukoricából – a 2005. évi rekordtermés következtében – a felvásárlás volumene 10 százalékkal meghaladta az előző évit. A kukorica iránti kereslet növekedésében az is közrejátszott, hogy a takarmánykukorica betakarítása az esős idő és a raktárhiány miatt néhány hetet késett.

Az őszi betakarítású termények 2005. évi felvásárolt volumene – a repce kivételével – a termés kiesés következtében nem érte el a 2004. évit. **Napraforgómagból** egy év alatt 19 százalékkal csökkent az értékesítés. 2004-hez képest a kisebb termés ellenére 18 százalékkal nőtt a **repcefelvásárlás**. **Burgonyából** 5, **cukorrépból** 2 százalékkal kevesebbet értékesítettek a 2005. évinél.

Zöldségfélékből az előző évinél kisebb termés miatt 2005-ben csökkent a kínálat. Ennek következtében átlagosan 8 százalékkal mérséklődött a felvásárlás volumene, egyes termékek esetében azonban az átlagostól igen eltérő irányban és mértékben. A fontosabb zöldségnövények közül a termeléshez hasonlóan a paradicsom, a vöröshagyma és a csemegekukorica értékesítése csökkent legnagyobb mértékben (33, 24, illetve 23 százalékkal). Növekedett a felvásárlás uborkából (65 százalékkal), zöldbabból (31 százalékkal), görögdinnyéből (22 százalékkal) és zöldborsparikából (16 százalékkal). A gyökérszöldségek közül a sárgarépa-felvásárlás 46 százalékkal, a zellergyökéré 56 százalékkal csökkent 2004-hez képest, a petrezselyemgyökéré ugyanakkor 15 százalékkal meghaladta az előző évit.

A **gyümölcsfelvásárlás** 2005-ben 43 százalékkal csökkent. Almából 44 százalékkal kevesebbet értékesítettek a felvásárlókon keresztül, mint 2004. évben. Az időjárás mellett a korábbi évek értékesítési nehézségei is közrejátszottak az alma értékesítésének drasztikus csökkenésében. A csonthéjas gyümölcsöket az áprilisi fagy és az esős időjárás károsította. Meggyből 57, cseresznyéből 70, őszibarackból 43, kajszibarackból 39, szilvából 71 százalékkal vásároltak fel kevesebbet a 2004. évinél. Nőtt a felvásárlás körtéből (több mint kétszeresére), a bogyós gyümölcsök közül pedig feketeribiszkekből (közel két és félszeresére), málnából is 29 százalékkal többet értékesítettek a 2004. évinél. A kedvezőtlen időjárás miatt **szőlőből** 38 százalékkal csökkent a 2005. évi felvásárlás. Az augusztusi eső miatt a szemek felrepedtek, rothadni kezdtek, így csemege-szőlőből szinte nem is volt kínálat a termelők részéről. A keresleti piac miatt a félkész mustbor értékesítése 83 százalékkal meghaladta a 2004. évit.

Az **élő állatok és állati termékek** felvásárolt volumene 2004-hez viszonyítva 5,8 százalékkal csökkent. A mérséklődő állattartás következtében élő állatokból 9 százalékkal kevesebbet értékesítettek, az állati termékek felvásárolt volumene pedig a 2004. évi szinten maradt. Az **élőállat**-értékesítés 53 százalékát kitevő vágósertés felvásárlása 2005-ben 5,4 százalékkal csökkent. **Vágómarhából** 24 százalékkal csökkent a felvásárlás, **vágójuh**ból viszont közel 7 százalékkal többet értékesítettek az előző évhez képest. A **vágóbaromfi** értékesítésének volumene 2005-ben összességében 12 százalékkal volt kisebb, ezen belül a vágócsirkéé és a vágópulykáé csökkent, a vágólibaé és a vágókacsáé nőtt.

Az állati termékek együttes értékesítése a 2004. évvel megegyező volumenű volt. A legnagyobb súllyal szereplő **tehentej** felvásárlása nem érte el a 2004. évi szintet. **Étkezési tyúktojásból** – a tojóállomány csökkenése következtében – 15 százalékkal, **nyersgyapjúból** 8 százalékkal csökkent a felvásárlás, a **mézé** viszont 41 százalékkal haladta meg a 2004. évit.

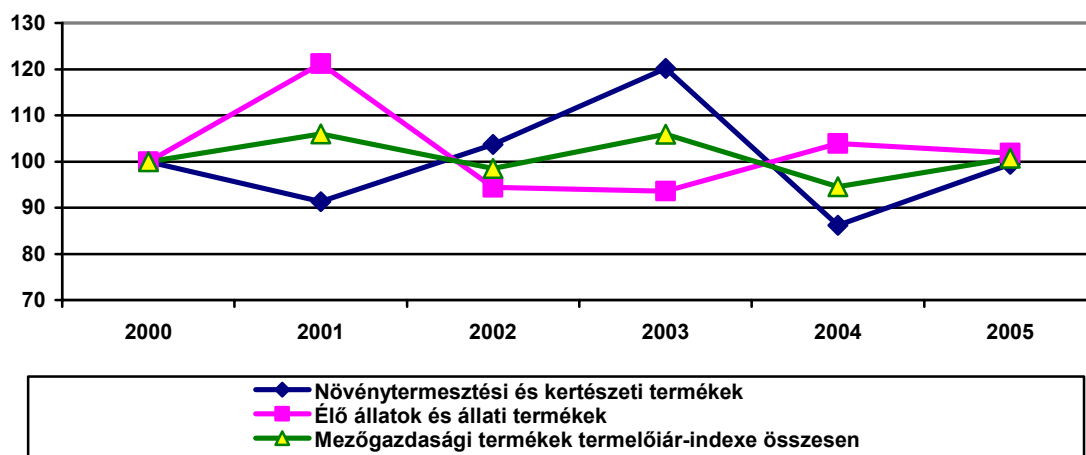
3. Mezőgazdasági termelői árak

A mezőgazdasági termékek 2005. évi **termelőiár-színvona** összességében az előző évi szinten maradt.

A növénytermesztési és kertészeti termékek termelői árai nem érték el a 2004. évit, míg az élő állatok és állati termékek árai éves átlagban kismértékben növekedtek az előző évhez képest.

3. sz. ábra

**Mezőgazdasági termelőiár-indexek,
előző év = 100,0**

A **gabonafélék** 2005. évi termelői árának közel 10 százalékos csökkenése következtében a növénytermesztési termékek árszintje a 2004. évi szintet sem érte el. Az **ipari növények** árszínvona 2,8 százalékkal meghaladta az egy évvel korábbit. A **zöldségfélék** esetében a múlt évinél kisebb termés mellett keresleti piac alakult ki, aminek következtében a termelőiár-színvonal egy év alatt 7,6 százalékkal nőtt. A tavaszi fagyok és a csapadékos nyár miatt 2005-ben közel felére csökkent a **gyümölcsfelvásárlás**, így a legnagyobb termelőiár-színvonal emelkedés is a gyümölcsféléknél következett be (21,6 százalékos).

Az élő állatok és állati termékek 2005. évi árszintje alig 2 százalékkal volt magasabb az előző évinél. Ezen belül az **élő állatoké** 3 százalékkal növekedett 2004-hez képest, ami elsősorban az élőállat-értékesítés több mint felét kitevő vágósertés-árak 2005. évi növekedésére vezethető vissza.

Az **állati termékek** árszínvona nem érte el a 2004. évi szintet, ami a főbb termékek – tej, tojás – iránti kereslet csökkenésének következménye.

11. sz. tábla

**A mezőgazdasági termékek termelőiár-indexei,
előző év = 100,0**

Megnevezés	2004	2005
Növénytermesztési és kertészeti termékek	86,2	99,4
Ebből:		
gabonafélék	79,2	90,1
ipari növények	102,4	102,8
zöldségfélék	104,0	107,6
gyümölcsök (borszőlővel együtt)	75,1	121,6
Élő állat és állati termék	103,9	101,8
Ebből:		
élő állat	110,1	103,1
állati termék	94,7	99,7
	94,6	100,7
Mezőgazdasági termékek összesen		

3.1. A felvásárlási árak

A 2005. év ellentmondásos folyamatát jelzi, hogy a növényi termékek közül a gabonafélék árai – a kisebb termés ellenére – éves szinten átlagosan 9 százalékkal csökkentek a 2004. évihez képest. A kalászos gabonák közül a **búza** felvásárlási átlagára 12 százalékkal volt alacsonyabb az előző évinél. A búza áralakulását 2005-ben kedvezőtlenül befolyásolta, hogy az időjárás miatt az össztermésen belül a takarmányminőségű gabona aránya jelentősen megnőtt. Árpáért 11 százalékkal, rozsért 22 százalékkal, zabért 23 százalékkal kevesebbet, triticaléért 36 százalékkal többet kaptak a termelők, mint 2004-ben. A kukorica esetében a bőséges termés okozott árcsökkenést, 2004-hez képest éves átlagban 9 százalékkal csökkent a felvásárlási ár.

A **burgonya** és a **napraforgómag** felvásárlási ára – az előző évinél kisebb termés ellenére – csökkent 2004-hez képest. A sok csapadék mindkét növény esetében a minőséget jelentősen rontotta, így a burgonyánál éves átlagban 32, a napraforgómagnál 10 százalékkal csökkentek az árak. A repcemag iránt nem növekedett a kereslet, a 2005. évi felvásárlási ár a kisebb termés ellenére 13 százalékkal elmaradt a 2004. évitől. A **cukorrépa** átlagára – a 2004. évvel azonos termés mellett – 3 százalékkal csökkent egy év alatt. A **zöldségfélék** piacát összességében a csökkenő kínálat és az emelkedő felvásárlási árak jellemezték 2005-ben. A jelentős súlyt képviselő paradicsomért 51 százalékkal, a sárgarépaért 58 százalékkal, a petrezselyemgyökérért 25 százalékkal, a zellergyökérért 79 százalékkal, fejeskáposztáért 62 százalékkal, fejes salátáért 6 százalékkal fizettek többet a termelőknek, mint 2004-ben. Az időjárás nem kedvezett a vöröshagyma és a dinnye termesztőinek, a sok csapadék miatt romlott a minőség, ami az áralakulásban is érezhető volt. A vöröshagyma felvásárlási ára 15 százalékkal, görögdinnyéé 6 százalékkal, a sárgadinnyéé 3 százalékkal csökkent. 2004-hez képest mérséklődött az uborka, a zöldpaprika és a zöldborsó felvásárlási ára is (13, 23, illetve 13 százalékkal), ami a feldolgozóipari igények csökkenésével hozható összefüggésbe.

A **gyümölcsöknél** a kedvezőtlen időjárás komoly termés kiesést okozott, amelynek következtében a felvásárlási árak átlagosan másfélszeresüke emelkedtek 2004-hez képest. Az almánál az esős idő és az elhanyagolt növényvédelem miatt az ültetvényeken gombafertőzés pusztított, így a kisebb termés mellett a jó minőségű alma aránya is elenyésző volt. Mindezek

hatására az alma felvásárlási ára a 2004. évnek több mint kétszeresére nőtt. A csonthéjas gyümölcsöknél a késői fagyok és az esős nyár okozott termésesökkenést, ami a meggyénél 54 százalékos, a szilvánál több mint kétszeres, a kajszibaracknál 79 százalékos, a cseresznyénél 7 százalékos áremelkedést eredményezett. Körténél 2005-ben az előző évinél egyharmadával nagyobb termés miatt 5 százalékkal csökkentek az árak. A bogyógyümölcsök ára eltérően változott 2004-hez képest, a szamócaé és a feketeribizskéé nőtt, a málnaé és az egresé csökkent. A **szőlő** felvásárlási ára a termelői várakozásoknál alacsonyabb mértékben, 5 százalékkal emelkedett 2005-ben. A **borárak** ezzel szemben csökkentek, mivel nagyon sok és olcsó importbor érkezett az országba. A félkész szőlőbor ára egy év alatt 31 százalékkal, a kétszer fejtett szőlőboroké 9 százalékkal mérséklődtek az import következtében.

Az **élő állatok** közül a vágómarhánál volt a legnagyobb árnövekedés. A piac keresleti jellege dominált 2005-ben, a **vágómarha** árak egy év alatt 19,5 százalékkal emelkedtek, ezen belül a vágóborjúért 25 százalékkal kaptak többet a tenyésztők, mint 2004-ben. A marhaárak erőteljes növekedésében az EU áraitól való lemaradás is szerepet játszott. A **vágósertés** felvásárlási ára éves szinten alig 5 százalékkal növekedett. 2005 elején a sertéságazat helyzete tovább romlott, az év első öt hónapjában – az előző év azonos időszakánál jóval nagyobb – átvételi árak folyamatosan csökkentek az alacsony takarmányárak miatt és csak júniustól kezdtek növekedni. A felvásárlási árak 2005. második felében az első félévihez képest átlagosan 3 százalékkal voltak magasabbak. A **vágójuh** felvásárlási átlagára 9 százalékkal haladta meg az előző évit. A pecsenyebárány iránt az év során növekedett a dél-európai országok kereslete, így a felvásárlási ár növekedése nagyobb mértékű volt, mint a felnőtt vágójuhé. A **vágóbaromfi** felvásárlási ára közel 7 százalékkal csökkent 2005-ben. A madárinfluenza miatt nehéz helyzetbe került az ágazat, az állomány csökkenése ellenére a vágócsirke ára 7 százalékkal csökkent, miközben növekedtek a készletek. A vágópulyka felvásárlási árát az állomány növekedése vitte le (éves szinten 6 százalékkal). Kisebb mértékben, de csökkent a vágóliba és a vágókacsa ára is (4 százalékkal).

Az **állati termékek** közül a **tehen tej** ára 2 százalékkal növekedett. Az áremelkedés háttérében a termelés csökkenése áll, sok termelő a 2004. év eleji drasztikus – 15 százalékot meghaladó – csökkenés miatt felhagyott a gazdaságtalan termeléssel. Az árak 2005 első felében minden hónapban meghaladták az előző évit, az év második felében pedig csökkentek 2004 azonos időszakához képest. A lassú áremelkedés éves szinten azt is jelenti, hogy elsősorban a gyengébb minőséget termelők csökkentették a tejtermelést.

Az étkezési **tyúktojás** ára 2004-hez képest 2 százalékkal emelkedett. Az elmúlt két évben kialakult alacsony tojásárak miatt mérséklődött a termelés, 2005-re inkább a kereslet jellemezte a tojáspiacot.

A **gyapjú** és a **méz** ára nagymértékben, 43, illetve 35 százalékkal csökkent éves átlagban.

3.2. Mezőgazdasági ráfordítások árszínvonala

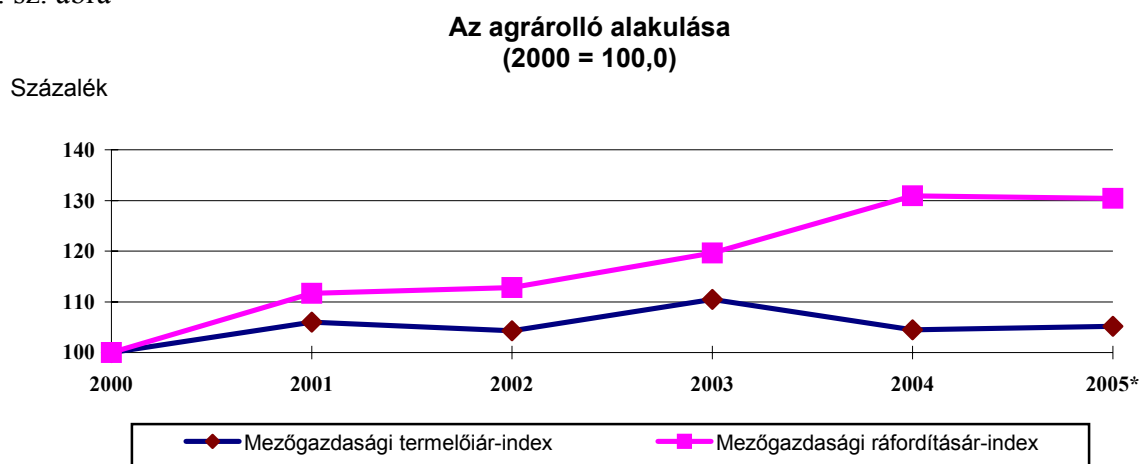
A mezőgazdasági ráfordítások árszínvonala 2005-ben 0,5 százalékkal csökkent az előző évhez képest. A mezőgazdasági folyó termelő felhasználási célú termékek és szolgáltatások árai 1,3 százalékkal mérséklődtek, a mezőgazdasági célú beruházási javak árszínvonala 4,5 százalékkal haladta meg az előző évit.

A mezőgazdasági folyó termelő felhasználási célú termékek közül az energia ára emelkedett a legnagyobb mértékben, 10,6 százalékkal. A takarmányok árszínvonala az előző évi magas takarmányárakhoz viszonyítva az év során jelentősen csökkent (13,6 százalékkal).

A műtrágyák ára 3,4 százalékkal, a növényvédő-szereké 1,7 százalékkal, az állatgyógyászati termékek és szolgáltatások ára pedig 5,4 százalékkal nőtt 2004-hez képest. A gépfenntartási költségek 4,3, az épület fenntartási költségek 3 százalékkal emelkedtek.

A mezőgazdasági gépek beszerzési árának színvonala 5,5 míg a mezőgazdasági célú épületek beruházási költségei 3,4 százalékkal nőttek.

4. sz. ábra

*/ Előzetes adatok.

Az **agrárrolló** mutatója 2005-ben 101,2 volt, ami azt jelenti, hogy az árviszonyok változása a mezőgazdasági termelők jövedelmi helyzetét javította 2005-ben.

4. Külkereskedelem

A nemzetgazdaság összes **export**jából az agrárkivitel részesedése 2005-ben 6,1 százalék volt, lényegében azonos az előző évvel.

A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari export értéke 2005-ben 3 772,2 millió USD, az import pedig 2 592,3 millió USD volt. 2004-hez képest a kivitel 448 millió USD-vel, (13,5 százalékkal), a behozatal 372 millió USD-vel, (16,7 százalékkal) nőtt. A külkereskedelmi egyenleg 1,18 milliárd USD volt, 76 millió USD-vel, (6,9 százalékkal) több az előző évinél. Az élelmiszer-külkereskedelmi forgalom egyenlege forintban – folyó áron – 6 százalékkal meghaladta a 2004. évit.

A külkereskedelmi forgalom 2005. évi volumennövekedése az exportnál és az importnál is 12 százalékot ért el az előző évhez képest.

A külkereskedelmi forgalmon belül az **export** – folyó áron, forintban – 12,3 százalékkal meghaladta a 2004. évit. A kivitel – a dohány és dohányáru kivételével – valamennyi árucsoportnál nőtt 2004-hez viszonyítva.

Az árbevételt tekintve a legjelentősebb árucsoportnál, a hús- és húskészítményeknél a kivitel értéke 2,2 százalékkal meghaladta a 2004. évi forgalmat. Csökkent a marhahús és a baromfihús kivitele, a sertéshúsé viszont növekedett 2004-hez képest. A húsok- és húskészítmények részesedése a teljes élelmiszer-exportból 2005-ben alig 23 százalékot ért el. A külpiazi kereslet hatására nőtt az élőállat kivitel, a 2004. évinél nagyobb volumenű export mellett 28 százalékkal magasabb árbevétel realizálódott e termékcsoporthoz.

A húsexport 70 százaléka, az élőállat kivitel 65 százaléka az EU országaiba irányult. A hús- és húskészítmények kiviteléből származó árbevétel csökkent az EU-tagországo kból, az élő állattoké jelentősen nőtt.

Az exportforgalom közel 20 százalékát kitevő gabona- és gabonakészítmények kiviteléből 2005-ben 31 százalékkal nagyobb árbevétel realizálódott, mint az előző évben. A növekedés döntő tényezője a búzaexport volt, az 1,8 millió tonnát megközelítő mennyiség 70 százalékkal haladta meg a 2004. évit. A kukorica iránt a dél-európai aszályos időjárás miatt növekedett a kereslet, az exportvolumen 37 százalékkal nőtt 2004-hez képest. A főbb árucsoportok közül a zöldségfélék és a gyümölcsök kiviteléből származó árbevétel 2005-ben az előző évi szinten maradt, amely a 2004. évinél alacsonyabb zöldség- és gyümölcsstermeléssel függ össze. Jelentősen nőtt a kivitel a cukor és cukorkészítmények, méz árucsoportnál (utóbbinál 25 százalékkal nőtt az export volumene 2004-hez képest). Az árbevétel növekedése ebben az árucsoportban meghaladta a 40 százalékot. A tejtermék- és tojás árucsoportnál a növekedés mértéke 16,5 százalékot ért el, állati takarmányokból és italok kiviteléből 8 százalékos árbevétel növekedést regisztráltak, dohány- és dohányárukból viszont 2004-hez képest értékben 16 százalékkal csökkent a forgalom.

12. sz. tábla

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar 2005. évi külkereskedelme

Megnevezés	Behozatal		Kivitel	
	folyó áron, millió Ft	előző év = 100,0	folyó áron, millió Ft	előző év = 100,0
Élelmiszerek, italok,				
dohány	517 790	115,4	754 322	112,3
<i>Élelmiszer és élő állat</i>	<i>461 868</i>	<i>114,1</i>	<i>721 572</i>	<i>112,7</i>
Élő állat	26 009	175,5	41 108	128,4
Hús és húskészítmény	62 644	154,4	172 210	102,2
Tejtermék és tojás	46 643	138,0	33 155	116,5
Hal, rák, puhatestű állat stb.	10 146	114,2	1 629	115,7
Gabona és gabona- készítmény	43 893	96,3	147 596	130,9
Zöldségféle és gyümölcs	90 745	111,3	148 341	100,3
Cukor, cukorkészít- mény és méz	17 620	125,5	45 845	140,5
Kávé, tea, kakaó, fűszer	52 969	107,6	30 162	106,2
Állati takarmány	58 185	82,8	73 169	108,3
Egyéb, táplálkozásra alkalmas termék	53 017	115,3	28 356	138,5
<i>Ital és dohány</i>	<i>55 922</i>	<i>127,2</i>	<i>32 750</i>	<i>103,7</i>
Ital	34 454	110,9	28 143	108,0
Dohány és dohányáru	21 468	166,4	4 607	83,6

A nemzetgazdasági **import** 4 százalékát kitevő mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek behozatala – folyó áron számolva – 15,4 százalékkal növekedett 2004-hez képest. A növekedés dinamikája alig több mint a felére csökkent az előző évhez képest. Az összes agrárimport értékének 18 százalékát kitevő zöldségfélék és gyümölcsök behozatala 11 százalékkal nőtt 2004-hez képest. A második legjelentősebb árucsoport a hús- és húskészítményeké, ahol a behozatal értéke 54 százalékkal haladta meg az előző évit. A növekedés döntő tényezője a sertéshús-import, amelynek volumene egyharmadával nagyobb a 2004. évinél (sertéshúst elsősorban Dániából, Hollandiából és Olaszországból importáltak az

áruházláncok számára). Jelentősen nőtt az importált baromfi mennyisége is, a marhahúsé viszont csökkent. Legnagyobb növekedés az élő állatok importjánál következett be, értéke a 2004. évihez képest 75,5 százalékkal több, fő tényezője a kétszeresére növekedett élősertés-behozatal. Az állati takarmányok importja, amely az összes agrárimport 11 százaléka, a kisebb állatállomány következtében 17 százalékkal kisebb értéket tett ki, mint 2004-ben. Hasonlóan a húsokhoz, a tejtermék és tojás importnövekedése is jelentős (38 százalékos) és 66 százalékkal nőtt a dohány és dohányárúk behozatala is. A cukorból, cukorkészítményekből és mézből összesen 25,5 százalékos volt az importforgalom növekedése. Importcsökkenés a takarmányokon kívül a gabona és gabonakészítményeknél következett be.

13. sz. tábla

Az élelmiszer-gazdaság külkereskedelmének relációs szerkezete, 2005

(százalék)

Megnevezés	Behozatal			Kivitel		
	EU-25	EU-n kívüli országok	EU-n kívüli európai országok	EU-25	EU-n kívüli országok	EU-n kívüli európai országok
Élelmiszerek, italok,						
dohány együtt	89,1	10,9	5,7	69,3	30,7	24,2
Élő állat	95,2	4,5	3,9	65,1	34,9	29,0
Hús és húskészítmény	99,2	0,8	0,5	70,3	29,7	19,4
Tejtermék és tojás	98,3	1,7	1,0	52,6	47,4	24,1
Hal, rák, puhatestű állat stb.	78,5	21,5	2,1	90,9	9,1	6,0
Gabona és gabonakészítmény	91,4	8,6	5,6	74,5	25,5	20,6
Zöldségféle és gyümölcs	78,5	21,5	10,5	66,2	33,8	30,2
Cukor, cukorkészítmény és méz	67,8	32,2	29,1	73,8	26,2	16,3
Kávé, tea, kakaó, fűszer	86,4	13,6	3,2	78,5	21,5	18,7
Állati takarmány	89,0	11,0	8,2	65,0	35,0	34,0
Egyéb táplálkozásra alkalmas termék	90,0	10,0	3,0	60,5	39,5	36,3
Ital	93,7	6,3	3,5	76,3	23,7	17,4
Dohány és dohányáru	91,2	8,8	1,7	89,2	10,8	10,3

A külkereskedelmi forgalom viszonylati szerkezetének alakulását az Európai Unió országok részarányának további növekedése jellemzi. 2005-ben a teljes élelmiszerexport több mint 69 százaléka irányult ebbe az országcsoportba, és innen származott az import 89 százaléka is. Ez az arány az egy évvel korábbihoz képest az exportnál mindössze 1, az importnál 6 százalékpontos növekedést jelent. Az EU-n kívüli országok csoportján belül meghatározó az európai országokkal folytatott külkereskedelem, aránya a 2005. évi exportban 24 százalék, az importban 6 százalék. Ezek az arányok 2004-hez képest az exportnál 2, az importnál 3 százalékponttal csökkentek. Az Európán kívüli országok közül a kivitelben az ázsiai országok aránya a legnagyobb (5 százalék), az importban pedig az amerikai országoké (3 százalék).

Az **EU-ba irányuló export** 32 százalékát az állati eredetű élelmiszerek (élő állat, húsok, húskészítmények, tej, tojás, hal, rák, puhatestű állat), 19 százalékát a zöldségfélék és gyümölcsök tették ki (ez utóbbi aránya 2004-ben 25 százalék volt). Az EU-n kívüli országok kiviteléből – 2004-hez hasonlóan – 35 százalékkal részesedtek az állati eredetű élelmiszerek,

22 százalékkal a zöldségfélék, gyümölcsök, 16 százalékkal pedig a gabonafélék. Az ázsiai országokba irányuló export 43 százaléka hús- és húskészítmény.

Az **EU-ból érkező import** 15 százaléka a zöldségféle és gyümölcs árucsoportba tartozott, 13 százalékat pedig a húsok, húskészítmények tették ki. A tejtermék és tojás, valamint a kávé, tea, kakaó és fűszerek behozatala 10-10 százalékkal részesedett ebben az országcsoportban. Az EU-n kívüli országokból származó import 11 százaléka állati takarmány. Az ázsiai régióból érkező import 37 százalékat a zöldségféle és gyümölcsök jelentették.

5. Termelési tényezők

5.1. A gazdálkodás szervezeti keretei

A 2005. december 31-i állapot szerint a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a halászatban 14 062 gazdasági szervezetet regisztráltak.

A társas vállalkozások 68 százaléka jogi személyiségű szervezet, számuk 9 529 volt, 401-gyel kevesebb, mint egy évvel korábban. A gazdasági társaságok száma 6 897-re csökkent, ez 2004-hoz képest 144-gyel kevesebb szervezetet jelent. A gazdasági társaságok 95 százaléka korlátolt felelősségű társaságként került nyilvántartásba, számuk egy év alatt 136-tal csökkent. A részvénytársaságok száma is 8-cal volt kevesebb, mint 2004. december végén.

A regisztrált szövetkezetek száma 2005-ben jelentősen (12 százalékkal) csökkent, számuk év végén 1549 volt, 218-cal kevesebb, mint az előző évben. Az egyéb jogi személyiségű vállalkozásokból 38-cal kevesebbet tartottak nyilván, mint 2004-ben.

14. sz. tábla

A mezőgazdaság, vad-, erdőgazdálkodás és halászat ágazatba sorolt regisztrált gazdasági szervezetek száma (az év végén)

Megnevezés	2003	2004	2005
Jogi személyiségű vállalkozás	9 880	9 930	9 529
Ebből:			
gazdasági társaság	6 779	7 041	6 897
ebből: kft.	6 441	6 701	6 565
rt.	335	337	329
szövetkezet	1 883	1 767	1 549
egyéb jogi személyiségű vállalkozás	1 205	1 112	1 074
átalakulásra kötelezett gazdasági szervezet	13	10	9
Jogi személyiség nélküli társas vállalkozás	4 710	4 742	4 533
Ebből: betéti társaság	4 478	4 464	4 273
Társas vállalkozások összesen	14 590	14 672	14 062
Egyéni vállalkozás	41 341	41 572	41 165

A jogi személyiség nélküli társas vállalkozások száma 4 533 volt 2005. december végén, 209-cel kevesebb, mint az előző év hasonló időszakában (94 százaléka betéti társaság, számuk 191-gyel csökkent egy év alatt). 2005. december végén 41 165 egyéni vállalkozást regisztráltak, számuk 407-tel volt kevesebb a 2004. év végéhez képest.

A mezőgazdaságban a regisztrált jogi személyiségű szervezetek 79 százalékat a maximum 9 főt foglalkoztató szervezetek tették ki. 2005. december 31-én 7 574 szervezet

tartozott ebbe a körbe, 265-tel kevesebb, mint egy évvel korábban. A 10 főnél többet foglalkoztató szervezetek száma valamennyi létszám-kategóriában csökkent, legnagyobb mértékben az 50-249 (54-gyel) és a 10-19 (50-nel) főt foglalkoztató szervezetek száma.

15. sz. tábla

**A regisztrált jogi személyiségű gazdasági szervezetek száma
(az év végén) létszám-kategóriák szerint**

Megnevezés	Mezőgazdaság, vad-, erdőgazdálkodás és halászat		Élelmiszeripar és dohányipar	
	2004	2005	2004	2005
0– 9 fő	7 839	7 574	2 463	2 535
10– 19 fő	778	728	533	548
20– 49 fő	790	762	504	522
50–249 fő	481	427	330	341
250–499 fő	26	25	43	42
500 fő és afelett	16	13	44	40
Összesen	9 930	9 529	3 917	4 028

Az élelmiszer-ipari szervezetek száma 2004-hez képest 111-gyel növekedett. A regisztrált élelmiszeripari szervezetek 63 százaléka a legkisebb létszám-kategóriába tartozik, számuk egy év alatt 72-vel növekedett. Csökkent viszont a 250 főnél többet foglalkoztató szervezetek száma, 2005 decemberében 5-tel kevesebbet tartottak nyilván, mint egy évvel korábban.

5.2. Földterület

Az ország **mezőgazdasági területe** 5 millió 864 ezer hektár volt 2005. május 31-én, ami megegyezett az egy évvel korábbival. A mezőgazdasági terület 77 százaléka szántóterület, 18 százaléka gyeperő. A konyhakert, a gyümölcsös és a szőlőterület együttesen 5 százalékos aránnyal részesedett a mezőgazdasági területről.

A mezőgazdasági terület művelési ágak szerinti összetételében jelentősebb változás nem történt.

Földterület művelési ágak szerint

Művelési ág	(ezer hektár)			
	2003	2004	2005	Változás 2005-ben 2004-hez képest
Szántó	4 515,5	4 510,3	4 513,1	+2,8
Konyhakert	96,0	96,8	95,9	-0,9
Gyümölcsös	98,3	102,6	102,8	+0,2
Szőlő	93,3	94,5	95,2	+0,7
Gyep	1 061,6	1 059,6	1 056,9	-2,7
<i>Mezőgazdasági terület</i>	<i>5 864,7</i>	<i>5 863,8</i>	<i>5 863,9</i>	<i>+0,1</i>
Erdő	1 775,1	1 775,1	1 775,1	0
Nádas, halastó	93,9	95,1	95,8	+0,7
<i>Termőterület</i>	<i>7 733,6</i>	<i>7 734,0</i>	<i>7 734,8</i>	<i>+0,8</i>
Művelés alól kivett terület	1 569,8	1 569,4	1 568,6	-0,8
Összes terület	9 303,4	9 303,4	9 303,4	0

A **termőterület** – amely a mezőgazdasági területen kívül az erdők, nádasok, halastavak területét is jelenti – 2004-hez képest alig ezer hektárral növekedett. Az erdőterület változatlan maradt és az összes földterületből mindössze 19 százalékot tett ki (az EU tagországok összterületének 42 százaléka erdő és fás terület). A nádas és a halastavak területe továbbra is növekvő tendenciát mutat.

5.3. Földhasználat

A birtokszerkezet lényegében nem változott 2004-hez képest. A mezőgazdasági földhasználatot továbbra is az egyéni gazdálkodók dominanciája jellemzi, bár földterületük 2005-ben 14 ezer hektárral csökkent az előző évhez képest. A gazdasági szervezetek által használt földterület 31 ezer hektárral növekedett 2004-hez képest. Ez azt jelenti, hogy az ország összes földterületének közel 45 százalékát egyéni gazdálkodók, 41 százalékát pedig gazdasági szervezetek művelték. A fennmaradó 14 százalék nem mezőgazdasági hasznosítású, illetve terméketlen terület. Az egyéb terület 2005-ben 17 ezer hektárral kisebb volt, mint az előző évben.

17. sz. tábla

**Az ország földterületének használata gazdálkodási formák szerint
(május 31.)**

Gazdálkodási forma	2001	2002	2003	2004	2005	2005 a		
						2001.	2004.	
						évi százalékában		
ezer hektár								
Gazdasági szervezetek	3 640,1	3 677,1	3 781,4	3 815,0	3 845,6	105,6	100,8	
Egyéni gazdálkodók	4 195,6	4 339,1	4 175,6	4 155,0	4 141,3	98,7	99,7	
Egyéb	1 467,6	1 287,2	1 346,4	1 333,4	1 316,5	89,7	98,7	
Összesen	9 303,4	9 303,4	9 303,4	9 303,4	9 303,4	100,0	100,0	

A gazdasági szervezetek által hasznosított földterület a vizsgált időszakban 206 ezer hektárral (5,6 százalékkal) növekedett. Részesedésük az összes földterületből a 2001. évi 39 százalékról 41 százalékra változott. Ugyanakkor az egyéni gazdálkodók által művelt földterület öt év alatt 54 ezer hektárral lett kevesebb. Csökkent a nem mezőgazdasági hasznosítású földterület is, a 2001. évi 1,5 millió hektárról 1,3 millió hektárra (10 százalékkal).

18. sz. tábla

**Az ország termőterületének használata gazdálkodási formák szerint
(május 31.)**

Gazdálkodási forma	2001	2002	2003	2004	2005	2005 a		
						2001.	2004.	
						évi százalékában		
ezer hektár								
Gazdasági szervezetek	3 407,2	3 356,1	3 460,0	3 519,8	3 530,6	103,6	100,3	
Egyéni gazdálkodók	3 965,5	4 070,7	3 952,7	3 902,6	3 895,5	98,2	99,8	
Egyéb	356,9	305,6	320,8	311,5	308,7	86,5	99,1	
Összesen	7 729,6	7 732,4	7 733,6	7 734,0	7 734,8	100,1	100,0	

2001-ben az egyéni gazdaságok használták a termőterület 51 százalékát, a gazdasági szervezetek részesedése 44 százalék volt. Az egyéni gazdaságok által használt termőterület 2001-ről 2005-re 70 ezer hektárral csökkent, ám ezek a gazdaságok így is a termőterület felét művelték. 2001-ről 2005-re 46 százalékra növekedett a gazdasági szervezetek részesedése a termőterületből, mivel 5 év alatt 123 ezer hektárral nőtt az általuk művelt termőföld nagysága. Az ország teljes termőterülete a vizsgált időszakban mindössze 5 ezer hektárral lett nagyobb.

5.4. A mezőgazdaság munkaerő-felhasználása

A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdasági szervezetek és az egyéni gazdaságok munkaerő-ráfordítása jelentős eltéréseket mutat. Míg a gazdasági szervezetekben foglalkoztatottak, alkalmazottak többnyire napi 8 órában végzik tevékenységüket, az egyéni gazdaságokban nem ritka a napi néhány órás munkavégzés sem. Ez tette szükségessé az **éves munkaerőegység** fogalmának bevezetését, ami a néhány órás munkavégzés teljes munkaidős munkavégzésre (évi 1800 óra) való átszámítását teszi lehetővé, összehasonlíttá téve a gazdasági szervezetekben és az egyéni gazdaságokban végzett munka nagyságát. Az EU gyakorlatában megkülönböztetjük a fizetett és a nem fizetett munkavégzést is, ez utóbbi az egyéni gazdaságokban a háztartások tagjai által végzett mezőgazdasági munkát fedi.

19. sz. tábla

Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

(éves munkaegység)^{a)}

Megnevezés	2000	2003	2004	2005
Összesen	665 885	572 405	544 742	512 119
Nem fizetett	539 351	458 037	427 345	397 068
Fizetett	126 534	114 368	117 398	115 051

a) Lásd a módszertani megjegyzéseket.

2005-ben 512 ezer dolgozó éves munkájának megfelelő munkamennyiséggel hozták létre az év folyamán megtermelt mezőgazdasági termékeket. A mezőgazdaság munkaerő-ráfordítás nagysága – a korábbi évekhez hasonlóan - tovább csökkent 2005-ben is. A nem fizetett munkaerő 7 százalékkal, a fizetett munkaerő 2 százalékkal lett kevesebb 2004-hez képest. Ugyanakkor alig változott a munkaerő ráfordítás szerkezete, a fizetett munka az összes munkaerő ráfordításnak még egynegyedét sem (23 százalékát) tette ki.

Miközben az éves munkaerőegység jól használható a mezőgazdasági munka szerkezetének vizsgálatára, nem alkalmas a nemzetgazdaság más ágakkal való összehasonlításra, hiszen ahhoz valamennyi nemzetgazdasági ág esetében éves munkaerőegységre kellene átszámolni a munkaerő ráfordítást. A más nemzetgazdasági ágakkal való összehasonlításra a valamennyi nemzetgazdasági ágra kiterjedő munkaerő-felmérés és az intézményi munkaügyi statisztika szolgál.

A lakossági **munkaerő-felmérés** a magánháztartásokra kiterjedő reprezentatív felvétel, amely a 15–74 éves személyek gazdasági aktivitásáról nyújt információt. Azokkal a gazdasági szervezetekben munkát vállalókkal és egyéni gazdaságokban munkát végzőkkel számol, akiknek fő jövedelemszerző tevékenysége a mezőgazdasági tevékenység. A munkaerő-felmérés adatai szerint 2005-ben, a nemzetgazdaságban **foglalkoztatottak** száma 3,9 millió fő volt, ebből a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a halászatban 194 ezer főt (az előző évinél 5,3 százalékkal kevesebbet) foglalkoztatottak, azaz **a nemzetgazdasági összes foglalkoztatottak 5 százalékát.**

Az **intézményi munkaügyi statisztika** az 5 és annál több főt foglalkoztató vállalkozások és költségvetési szervezetek megfigyelésén alapul, és a mezőgazdaságban, vad- és erdőgazdálkodás valamint a halászat gazdasági ágakba sorolt, gazdasági szervezetekben alkalmazásban állókat figyeli meg. Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint 2005-ben, a mezőgazdaságban 98 200 fő dolgozott, 3 ezer fővel (3,0 százalékkal) kevesebb, mint az előző évben. A mező-, vad- erdőgazdálkodásban és a halászatban **alkalmazásban** állók a nemzetgazdaságban alkalmazottak 3,5 százalékát tették ki. Az alkalmazottak számának csökkenése a fizikai dolgozók esetében valamivel meghaladta a szellemi foglalkozásúakét.

A lakossági munkaerő-felmérés csak részben, az intézményi munkaügyi statisztika pedig egyáltalán nem számol az egyéni gazdaságokban végzett mezőgazdasági tevékenységgel.

2005-ben az 5 és annál több főt foglalkoztató **élelmiszer-ipari szervezeteknél** 113 400 fő állt alkalmazásban, 2500 fővel kevesebb, mint az előző évben. Az élelmiszeriparban dolgozók létszáma a nemzetgazdasági alkalmazottak 4,1, a feldolgozóipari alkalmazottak 16,2 százalékát tették ki 2005-ben.

5.5. A keresetek alakulása

Az intézményi munkaügyi statisztika szerint a **mezőgazdaságban, erdő-, és vadgazdálkodásban, valamint a halászatban** az 5 és annál több főt foglalkoztató szervezetekben az **egy hónapra jutó bruttó átlagkereset** 2005-ben 102 796 Ft/fő volt, a nemzetgazdasági átlag 65 százaléka. A bruttó keresetnövekedés mértéke a mezőgazdaságban 2005-ben 6 százalékos volt, ami közel 3 százalékponttal alacsonyabb a nemzetgazdasági növekedés átlagos mértékénél. A mezőgazdasági **nettó keresetek egy főre jutó átlaga** 76 354 Ft/hó volt, 7,6 százalékkal magasabb, mint 2004-ben. A nettó keresetnövekedés mértéke – a bruttó keresetekhez hasonlóan – elmaradt a nemzetgazdasági átlagtól (2,5 százalékponttal), így az agrárágazatban foglalkoztatottak lemaradása a többi termelőágazathoz képest ismét növekedett.

Az **élelmiszeriparban** az 5 és annál több főt foglalkoztató szervezeteknél a **bruttó átlagkereset** 131 041 Ft/hó volt, 3,2 százalékkal magasabb, mint 2004-ben. A **nettó átlagkereset** 89 963 Ft/hó, 5,7 százalékkal emelkedett. Az élelmiszeriparban dolgozók keresete mind a nemzetgazdasági, mind a feldolgozó ipari átlagnál alacsonyabb volt 2005-ben.

5.6. Termelőeszköz-ellátás

A mezőgazdasági tevékenységet közvetlenül vagy közvetve szolgáló **állóeszközök bruttó felhalmozása** 193,9 milliárd forint volt 2005-ben, folyó áron számítva a 2004. évi érték 123 százaléka. A nemzetgazdaság összes beruházásából a mezőgazdaság 2005-ben 4,6 százalékkal részesedett.

20. sz. tábla

Mezőgazdasági bruttó állóeszköz-felhalmozás

(folyó áron, millió Ft)

Megnevezés	2002	2003	2004	2005 ^{†)}
Mezőgazdasági termékek bruttó állóeszköz-felhalmozása	52 486	46 567	44 108	51 134
Ültetvények	22 804	19 528	16 744	19 726
Állatok	29 682	27 039	27 364	31 408
Nem mezőgazdasági termékek bruttó állóeszköz-felhalmozása	157 435	180 362	114 173	142 799
Gépek, szállítóeszközök és egyéb eszközök	100 921	26 152	62 804	84 407
Épületek	44 383	42 739	45 536	54 545
Egyéb	12 130	11 471	5 833	3 847
Bruttó állóeszköz-felhalmozás (visszaigényelhető áfa nélkül)	209 920	226 929	158 281	193 933

^{†)} Előzetes adat.

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet által megfigyelt értékesítők adatai alapján a 2005. évi **termelőeszköz-forgalom** 10 százalékkal növekedett (7. sz. táblázat), amiből az értékesített gépek értéke folyó áron 62 százalékkal haladta meg a 2004. évit, a támogatási rendszernek köszönhetően.

Az összes forgalom 36 százalékát tette ki az új gépek értéke 2005-ben (ez az arány az előző évben 25 százalék volt). A gépberuházásokhoz kapcsolódóan az alkatrészforgalom is 7 százalékkal növekedett 2004-hez képest. A műszaki áruk forgalma és a növényvédőszer értékesítése kisebb mértékben, a műtrágyaforgalom számottevően (13 százalékkal) mérséklődött az előző évhez viszonyítva. A műtrágyák iránti kereslet csökkenését jelzi, hogy éves szinten a műtrágyaárak átlagosan 3,4 százalékkal növekedtek.

Az összes termelőeszköz forgalom 95 százaléka az egyéb szervezeteken keresztül bonyolódott, az AGROKER-szervezetek részesedése 2005-ben – az előző évvel megegyezően – 5 százalékot tett ki.

TÁBLÁZATOK

**A mezőgazdasági termékek felvásárlási
átlagárai**

Termékek	Ft/kg		
	2003	2004	2005
Durumbúza élelmezési célra	31,00	30,80	25,30
Egyéb búza, takarmányozásra	27,70	21,40	18,60
Egyéb búza, élelmezési célra	30,40	23,90	21,00
Kukorica takarmányozásra	29,20	22,50	21,00
Burgonya, vetőgumó nélkül	50,70	37,40	25,60
Bab, vetőmag nélkül	169,00	127,40	135,20
Borsó, vetőmag nélkül	46,80	42,80	35,20
Szójabab	63,20	62,80	53,00
Napraforgómag, vetőmag nélkül	51,70	55,60	49,70
Cukorrépa	9,00	10,50	10,20
Fűszerpaprika, nyers súlyban	59,30	73,20	60,90
Vöröshagyma	38,50	34,20	29,20
Sárgarépa	35,00	25,90	40,90
Petrezselyemgyökér	192,30	100,80	125,50
Paradicsom	21,00	29,30	44,20
Uborka	61,00	96,30	83,50
Görögdinnye	16,00	23,90	22,50
Sárgadinnye	47,00	79,70	77,10
Zöldborsó, szemessúlyban	48,00	61,30	53,60
Zöldbab	54,60	51,20	50,40
Fejeskáposzta	47,40	31,50	50,90
Zöldpaprika	138,90	143,50	110,80
Csemegekukorica, főznivaló	19,10	23,10	20,80
Termesztett gomba	240,40	242,00	242,70
Csemegeeszőlő	106,30	47,90	90,50
Borszőlő	59,50	45,00	47,30
Alma	18,50	12,10	25,10
Körte	42,30	50,80	48,50
Cseresznye	143,00	134,70	144,60
Meggy	170,50	67,90	104,30
Kajszi és (sárgabarack)	83,60	58,50	104,80
Őszibarack	74,30	58,40	47,40
Málna	238,60	206,00	187,40
Vágómarha, borjú nélkül	201,90	224,90	267,40
Vágósertés, malac és süldő nélkül	228,40	262,10	274,70
Vágócsirke	171,70	183,30	170,00
Vágóliba	373,00	382,60	366,10
Tehéntej (forint/liter)	71,40	62,90	64,30
Étkezési tyúktojás (forint/db)	10,90	12,10	12,30

2. sz. táblázat

**Az agrárrolló alakulása
(2000 = 100,0)**

Év	Mezőgazdasági termelőiár-index ^{a)}	Mezőgazdasági ráfordításiár-index	Agrárrolló ^{c)}
2001	106,0	111,7	94,9
2002	104,3	113,5	91,9
2003	110,5	120,3	91,9
2004	104,5	130,9	79,8
2005 ^{b)}	105,2	130,4	80,7

a) A felvásárlási és piaci árak együttes indexe.

b) Előzetes adatok.

c) Az agrárrolló számításakor a termelőiár-indexet osztjuk a ráfordításiár-indexszel.

Az élelmiszer-gazdaság külkereskedelmének áruszerkezete, 2005

Megnevezés	EU-25	EU-n kívüli országok	Ebből: európai országok	Összesen	
	Folyó áron, millió Ft				Előző év = 100,0
Behozatal					
Élő állat	24 769	1 240	1 007	26 009	175,5
Hús és húskészítmény	62 135	509	315	62 644	154,3
Tejtermék és tojás	45 833	810	448	46 643	138,0
Hal, rák, puhatestű állat	7 961	2 185	216	10 146	114,2
Gabona és gabonakészítmény	40 105	3 788	2 471	43 893	96,3
Zöldségféle és gyümölcs	71 206	19 539	9 487	90 745	111,3
Cukor, cukorkészítmény, méz	11 949	5 671	5 124	17 620	125,5
Kávé, tea, kakaó, fűszer	45 750	7 219	1 689	52 969	107,6
Állati takarmány	51 806	6 379	4 746	58 185	82,8
Egyéb, táplálkozásra alkalmas termék	47 760	5 257	2 667	53 017	115,3
Ital	32 291	2 163	1 213	34 454	110,9
Dohány és dohányáru	19 586	1 882	374	21 468	166,4
Élelmiszerek, italok, dohány	461 149	56 641	29 757	517 790	115,4
A nemzetgazdaság összes behozatala	8 852 366	4 194 741	1 659 048	13 047 107	106,8
Ebből: élelmiszerek, italok, dohány aránya százalékban	5,2	1,4	1,8	4,0	–
Kivitel					
Élő állat	26 770	14 338	11 907	41 108	128,4
Hús és húskészítmény	121 120	51 089	33 454	172 210	102,2
Tejtermék és tojás	17 429	15 726	7 989	33 155	116,5
Hal, rák, puhatestű állat	1 481	149	97	1 629	115,7
Gabona és gabonakészítmény	109 947	37 649	30 460	147 596	130,9
Zöldségféle és gyümölcs	98 163	50 178	44 857	148 341	100,3
Cukor, cukorkészítmény, méz	33 821	12 024	7 478	45 845	140,5
Kávé, tea, kakaó, fűszer	23 667	6 494	5 636	30 162	106,2
Állati takarmány	47 597	25 572	24 843	73 169	108,3
Egyéb, táplálkozásra alkalmas termék	17 165	11 191	10 296	28 356	138,5
Ital	21 473	6 670	4 887	28 143	108,0
Dohány és dohányáru	4 108	498	473	4 607	83,6
Élelmiszerek, italok, dohány	522 743	231 579	182 378	754 322	112,3
A nemzetgazdaság összes kivitele	9 416 035	2 927 135	1 723 102	12 343 170	109,9
Ebből: élelmiszerek, italok, dohány aránya százalékban	5,6	7,9	10,6	6,1	–

4. sz. táblázat

A földhasználat alakulása gazdálkodási formák szerint

(százalék)

Művelési ág	Gazdasági szervezetek	Egyéni gazdálkodók	Egyéb	Összesen
2001				
Szántó	41,4	56,2	2,4	100,0
Kert	0,3	66,4	33,3	100,0
Gyümölcsös	20,4	78,3	1,3	100,0
Szőlő	10,1	87,7	2,2	100,0
Gyep	27,3	56,1	16,6	100,0
<i>Mezőgazdasági terület</i>	<i>37,3</i>	<i>57,2</i>	<i>5,5</i>	<i>100,0</i>
Erdő	66,5	33,5	0,0	100,0
Nádas	24,4	18,6	57,0	100,0
Halastó	64,1	18,2	17,7	100,0
<i>Termőterület</i>	<i>44,0</i>	<i>51,4</i>	<i>4,6</i>	<i>100,0</i>
Művelés alól kivett terület	14,8	14,7	70,5	100,0
2005				
Szántó	41,5	56,6	1,9	100,0
Konyhakert	0,1	68,6	31,3	100,0
Gyümölcsös	26,4	72,4	1,2	100,0
Szőlő	13,5	84,5	2,0	100,0
Gyep	28,6	56,6	14,8	100,0
<i>Mezőgazdasági terület</i>	<i>37,7</i>	<i>57,5</i>	<i>4,8</i>	<i>100,0</i>
Erdő	71,8	28,2	0,0	100,0
Nádas	27,3	26,8	45,9	100,0
Halastó	68,3	20,4	11,3	100,0
<i>Termőterület</i>	<i>45,6</i>	<i>50,4</i>	<i>4,0</i>	<i>100,0</i>
Művelés alól kivett terület	20,1	15,6	64,3	100,0

5. sz. táblázat

**A mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, vadgazdálkodásban és
halászatban foglalkoztatottak létszáma^{a)}**

(ezer fő)

Év	Férfi	Nő	Összesen
1994	235,0	92,6	327,6
1995	219,2	75,9	295,1
1996	229,1	73,3	302,4
1997	216,5	71,3	287,8
1998	211,6	67,2	278,8
1999	204,5	65,9	270,4
2000	192,2	63,3	255,5
2001	181,2	62,2	243,4
2002	176,9	64,0	240,9
2003	166,6	48,6	215,2
2004	158,0	46,9	204,9
2005	145,4	48,6	194,0
2005 az előző év százalékában	92,0	103,6	94,7

a) A munkaerő-felmérés adatai.

6. sz. táblázat

**A mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, vadgazdálkodásban és halászatban
alkalmazásban állók létszáma és átlagkeresete^{a)}**

Év	Fizikai	Szellemi	Összesen
	foglalkozásúak		

Létszám, 1000 fő

1995	137,0	39,0	176,0
1996	131,2	36,5	167,7
1997	124,3	33,9	158,2
1998	119,5	31,0	150,5
1999	114,6	30,3	144,9
2000	104,2	28,5	132,7
2001	94,4	26,9	121,3
2002	87,2	25,2	112,4
2003	83,9	23,6	107,6
2004	78,9	22,3	101,2
2005	76,5	21,8	98,2
2005 az előző év százalékában	96,9	97,6	97,1

Havi átlagkereset

Bruttó kereset, Ft	86 506	158 872	102 796
2005 az előző év százalékában	104,9	107,8	106,0
Nettó kereset, Ft	68 244	104 268	76 354
2005 az előző év százalékában	107,0	108,9	107,6

a) 1995–1998 között a 10 fő feletti gazdasági szervezetek adatai, 1999-től az 5 és annál több főt foglalkoztató vállalkozások és a költségvetés teljes köre.

7. sz. táblázat

**Az élelmiszer-ipari szervezetekben alkalmazásban állók
létszáma és átlagkeresete^{a)}**

Év	Fizikai	Szellemi	Összesen
	foglalkozásúak		

Létszám, 1000 fő

1995	111,8	30,3	142,1
1996	104,5	28,0	132,5
1997	98,8	26,7	125,5
1998	99,5	27,6	127,1
1999	100,6	28,2	128,8
2000	97,9	27,8	125,7
2001	96,0	26,8	122,8
2002	100,6	27,7	128,3
2003	98,6	27,2	125,7
2004	89,8	26,1	115,9
2005	87,9	25,6	113,4
2005 az előző év százalékában	97,9	97,9	97,9

Havi átlagkereset

Bruttó kereset, Ft	95 708	248 428	131 041
2005 az előző év százalékában	102,3	103,9	103,2
Nettó kereset, Ft	72 878	146 725	89 963
2005 az előző év százalékában	105,1	106,2	105,7

a) 1995–1998 között a 10 fő feletti, 1999-től az 5 és annál több főt foglalkoztató gazdasági szervezetek adatai.

8. sz. táblázat

**A főbb áruforgalmazók termelőeszköz-értékesítésének
árucsoportonkénti alakulása**

Megnevezés	2004	2005	2005 a 2004. év százalékában
	folyó áron, millió forint		
AGROKER-szervezetek			
Gép	2 684	3 702	137,9
Alkatrész	544	572	105,1
Műszaki áru	126	122	96,8
Műtrágya	1 724	1 448	84,0
Növényvédő szer	3 264	3 048	93,4
Összesen	8 342	8 892	106,6
Egyéb szervezetek			
Gép	39 855	65 014	163,1
Alkatrész	15 527	16 609	107,0
Műszaki áru	1 263	1 264	100,1
Műtrágya	51 632	45 145	87,4
Növényvédő szer	56 874	54 635	96,1
Összesen	165 151	182 667	110,6
Összes szervezet			
Gép	42 539	68 716	161,5
Alkatrész	16 071	17 181	106,9
Műszaki áru	1 389	1 386	99,8
Műtrágya	53 356	46 593	87,3
Növényvédő szer	60 138	57 683	95,9
Összesen	173 493	191 559	110,4

Forrás: Agrárgazdasági Kutató Intézet.

9. sz. táblázat

A gabonatermelés alakulása az Európai Unióban

Országok	Gabonatermelés* (1000 tonna)		2005 a 2004. év százalékában
	2004	2005	
Ausztria	5 315,3	4 762,9	89,6
Belgium	2 951,0	2 713,0	91,9
Ciprus	119,7	88,2	73,7
Csehország	8 783,4	8 079,0	92,0
Dánia	8 963,2	9 140,1	102,0
Észtország	608,1	725,0	119,2
Finnország	3 618,7	4 105,9	113,5
Franciaország	70 504,5	63 574,0	90,2
Görögország	4 530,8	4 230,4	93,4
Hollandia	1 924,2	..	–
Írország	2 523,0	1 861,0	73,8
Lengyelország	29 635,1	26 274,4	88,7
Lettország	1 059,5	996	94,0
Litvánia	2 859,4	2 921,2	102,2
Luxemburg	179,0	158,9	88,8
Magyarország	16 779,3	16 176,0	96,4
Nagy-Britannia	22 387,0	21 150,0	94,5
Németország	51 097,0	46 259,4	90,5
Olaszország	23 217,3	20 026,7	86,3
Portugália	1 363,0	691,3	50,7
Spanyolország	24 775,3	12 670,2	51,1
Svédország	5 507,8	5 059,9	91,9
Szlovákia	3 793,2	3 668,0	96,7
Szlovénia	582,7	..	–
EU-25	293 077,5	257 856,3 ^{a)}	88,0

* Rizs nélkül

a) Eurostat-becslés

10. sz. táblázat

A közösséges búza termelésének alakulása az Európai Unióban

Országok	A közösséges búza termelése (1000 tonna)		2005 a 2004. év százalékában
	2004	2005	
Ausztria	1 630,2	1 390,4	85,3
Belgium	1 913,1	1 768,4	92,4
Csehország	5 042,5	4 536,0	90,0
Dánia	4 758,5	4 754,2	99,9
Észtország	196,6	243,3	123,8
Finnország	782,3	796,0	101,8
Franciaország	37 627,1	34 885,0	92,7
Görögország	273,7	270,0	98,6
Hollandia	1 223,9	1 253,0	102,4
Írország	1 037,2	723,0	69,7
Lengyelország	9 892,5	8 556,2	86,5
Lettország	499,9	479,0	95,8
Litvánia	1 430,2	1 475,8	103,2
Luxemburg	80,0	70,5	88,1
Magyarország	5 952,9	5 040,8	84,7
Nagy-Britannia	15 700,0	14 950,0	95,2
Németország	25 377,1	23 785,3	93,7
Olaszország	3 093,0	3 281,0	106,1
Portugália	58,3	75,8	130,0
Spanyolország	4 393,3	2 954,9	67,3
Svédország	2 412,3	2 250,1	93,3
Szlovákia	1 732,8	1 677,0	96,8
Szlovénia	146,8	141,3	96,3
EU-25	125 254,2	115 596,2 ^{a)}	92,3

a) Eurostat-becslés

11. sz. táblázat

A durumbúza termelésének alakulása az Európai Unióban

Országok	Durumbúza-termelés (1000 tonna)		2005 a 2004. év százalékában
	2004	2005	
Ausztria	88,6	62,7	70,8
Ciprus	12,0	5,1	42,5
Franciaország	2 085,3	2 036,0	97,6
Görögország	1 500,0	1 491,0	99,4
Lengyelország
Magyarország	53,9	38,2	70,9
Nagy-Britannia	21,0
Németország	50,1	51,5	102,8
Olaszország	5 545,7	4 270,0	77,0
Portugália	234,6	11,7	5,0
Spanyolország	2 714,6	819,5	30,2
Szlovákia	32,0	23,0	71,9
EU-25	12 337,8	8 823,3 ^{a)}	71,5

a) Eurostat-becslés

Az árpa termelésének alakulása az Európai Unióban

Országok	Árpatermelés (1000 tonna)		2005 a 2004. év százalékában
	2004	2005	
Ausztria	1 006,7	879,6	87,4
Belgium	304,8	306,2	100,5
Ciprus	107,3	83,0	77,4
Csehország	2 330,2	2 281,0	97,9
Dánia	3 589,1	3 730,1	103,9
Észtország	293,5	354,4	120,7
Finnország	1 724,7	2 045,0	118,6
Franciaország	11 026,3	10 357,0	93,9
Görögország	238,1	204,0	85,7
Hollandia	287,6	337,8	117,5
Írország	1 326,6	1 027,0	77,4
Lengyelország	3 570,8	3 460,7	96,9
Lettország	283,5	281,0	99,1
Litvánia	859,8	975,5	113,5
Luxemburg	52,8	52,2	98,9
Magyarország	1 413,4	1 195,5	84,6
Nagy-Britannia	5 860,0	5 545,0	94,6
Németország	12 992,9	11 722,5	90,2
Olaszország	1 168,6	1 188,1	101,7
Portugália	26,2	14,4	55,0
Spanyolország	10 608,7	4 438,7	41,8
Svédország	1 691,9	1 586,7	93,8
Szlovákia	915,9	799,0	87,2
Szlovénia	59,7	61,2	102,5
EU-25	61 739,1	53 000,4 ^{a)}	85,6

a) Eurostat-becslés

A kukorica termelésének alakulása az Európai Unióban

Országok	A kukorica termelése (1000 tonna)		2005 a 2004. év százalékában
	2004	2005	
Ausztria	1 653,7	1 604,8	97,0
Belgium	637,8	553,8	86,8
Csehország	551,6	575,0	104,2
Franciaország	16 378,0	13 226,0	80,8
Görögország	2 210,0	2 132,0	96,5
Hollandia	264,7	..	–
Lengyelország	2 344,0	1 917,4	81,8
Litvánia	3,0	7,2	240,0
Luxemburg	3,6	2,1	58,3
Magyarország	8 332,4	9 016,9	108,2
Németország	4 199,9	4 053,8	96,5
Olaszország	11 366,9	10 581,6	93,1
Portugália	789,4	537,4	68,1
Spanyolország	4 765,9	3 689,5	77,4
Szlovákia	862,4	984,0	114,1
Szlovénia	357,6	339,7	95,0
EU-25	54 721,1	49 206,2 ^{a)}	89,9

a) Eurostat becslés

14. sz. táblázat

A sertésállomány decemberi alakulása az Európai Unióban

Országok	Sertésállomány (1000 darab)		Változás, százalék 2005/2004
	2004	2005	
Ausztria	3 125,2	3 169,5	+1,42
Belgium	6 318,7	6 253,0	-1,04
Ciprus	470,5	429,7	-8,67
Csehország	2 915,0	2 719,0	-6,72
Dánia	13 407,0	12 604,0	-5,99
Észtország	353,7	351,6	-0,59
Finnország	1 435,0	1 440,0	+0,35
Franciaország	15 168,0	15 117,0	-0,34
Görögország	994,0	1 042,0	+4,83
Hollandia	11 140,0	11 000,0	-1,26
Írország	1 757,6	1 678,0	-4,53
Lengyelország	17 395,6	18 711,3	+7,56
Lettország	435,7	427,9	-1,79
Litvánia	1 073,3	1 130,6	+5,34
Luxemburg	77,1	84,5	+9,60
Magyarország	4 059,0	3 853,0	-5,08
Málta	76,9	73,0	-5,07
Németország	26 334,8	26 989,1	+2,48
Olaszország	8 971,8	9 200,0	+2,54
Portugália	2 347,9	2 344,1	-0,16
Spanyolország	24 895,0	24 888,9	-0,02
Svédország	1 920,4	1 797,4	-6,40
Szlovákia	1 149,3	1 108,3	-3,57
Szlovénia	534,0	547,4	+2,51
EU-25	151 142,9	151 717,4	+0,38

Forrás: New Cronos adatbázis

A szarvasmarha-állomány decemberi alakulása az Európai Unióban

Országok	Szarvasmarha-állomány (1000 darab)		Változás, százalék 2005/2004
	2004	2005	
Ausztria	2 051,0	2 010,7	-1,96
Belgium	2 656,9	2 603,6	-2,01
Ciprus	60,3	57,6	-4,48
Csehország	1 367,6	1 351,6	-1,17
Dánia	1 616,0	1 572,0	-2,72
Észtország	249,8	252,2	+0,96
Finnország	951,9	945,1	-0,71
Franciaország	18 948,0	18 930,0	-0,09
Görögország	640,0	707,0	+10,47
Hollandia	3 759,0	3 746,0	-0,35
Írország	6 211,5	6 191,7	-0,32
Lengyelország	5 200,2	5 385,0	+3,55
Lettország	371,1	385,2	+3,80
Litvánia	792,0	800,3	+1,05
Luxemburg	184,3	182,0	-1,25
Magyarország	723,0	708,0	-2,07
Málta	19,4	19,7	+1,55
Németország	13 031,3	12 918,6	-0,86
Olaszország	6 515,0	6 459,9	-0,85
Portugália	1 442,7	1 439,2	-0,24
Spanyolország	6 653,1	6 467,0	-2,80
Svédország	1 551,6	1 532,9	-1,21
Szlovákia	540,1	527,9	-2,26
Szlovénia	451,1	452,5	+0,31
EU-25	86 412,0	85 799,8	-0,71

Forrás: New Cronos adatbázis

MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK

Az elemzésben néhány esetben előzetes vagy becsült adatokra támaszkodtunk. A végleges adatokat a 2005. évi mezőgazdasági statisztikai évkönyvben tesszük közzé.

Az adatok forrása: a termelési és az értékesítési alapadatok esetében a KSH rendszeres kérdőíves adatgyűjtése (elsősorban a gazdasági szervezeteknél), valamint a KSH területi szerveinél működő szakértői bizottságok becslései.

A felvásárlási statisztikai adatgyűjtés a termelőktől feldolgozási vagy továbbértékesítési célra mezőgazdasági termékeket vásárló gazdasági szervezetek közül az élelmiszerek és italok gyártása (15) ágazatba és a mezőgazdaságitermék-nagykereskedelem (5110) szakágazatba soroltakra, továbbá a 20 főnél többet foglalkoztató egyéb szervezetekre terjed ki, amennyiben mezőgazdaságitermék-vásárlásuk értéke meghaladja összes beszerzésük értékének 5 százalékát.

A **volumenindexek** a nemzetgazdasági elszámolásoknál alkalmazott fix árbázison számított láncindexek.

Földterület használat szerint: a KSH az ország földterületét a tényleges használat szerint mutatja ki. Ez nem azonos a tulajdon szerinti és a nyilvántartott művelési ágak szerinti adatokkal, amelyeket a földhivatalok vezetnek.

Az egyéb szervezetek és gazdálkodók összes földterületében tartjuk nyilván az utak és belterületek által elfoglalt területeket is, amelyek nem állnak mezőgazdasági művelés alatt.

Összes termés: a szántóföldön termelt főtermék, a kertben, a köztes és másodvetések területéről betakarított termésmennyiségek.

Termésátlag: a szántóföldi növényeknél a szántóföldről betakarított termésmennyiség és a betakarított terület alapján számított érték.

Vágóállat: közületi, üzemi vagy egyéb vágási célokat, valamint vágóállatexport-célokat szolgáló élő állatok, fajra, korra, ivarra és súlyra való tekintet nélkül (a vágóállatok súlyadatain minden esetben élő testtömeg értendő).

Mezőgazdasági termelői árak indexe: a mezőgazdasági termelőktől továbbértékesítésre vagy feldolgozásra felvásárolt, valamint közvetlenül a lakosságnak fogyasztásra (piacon) eladott mezőgazdasági termékekért a termelőknek kifizetett áraknak az 2000. évi átlagárhoz viszonyított változásait mutatja. Az indexeket a Laspeyres-formula szerint számítjuk, amelynél a súlyt a mezőgazdaságon kívülre történő értékesítés 2000. évi értékarányai képezik.

Felvásárlási átlagár: a naptári évben felvásárolt termékekért fizetett összeg (általános forgalmi adó nélkül) és a hozzá tartozó mennyiség hányadosa.

Gazdasági társaság: mezőgazdasági tevékenységet folytató jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli gazdasági szervezet, költségvetési és egyéb szervezetek, ágazati besorolástól függetlenül.

Szövetkezet: mezőgazdasági tevékenységet folytató szövetkezet, függetlenül ágazati besorolásától.

Gazdaság: mezőgazdasági tevékenységet folytató, technikailag és gazdaságilag különálló termelőegység, amely(nek)

- *2003. december 1-jén használt*
 - **termőterülete** (szántó, kert, gyümölcsös, szőlő, rét, legelő, erdő, nádas, halastó külön-külön vagy együtt) legalább **1500 m²**, vagy
 - **gyümölcsös-**, illetve **szőlőterülete** külön-külön vagy együtt legalább **500 m²**, vagy
- *2003. december 1-jén az istállózott mezőgazdasági haszonállat-állománya legalább*
 - **egy** nagyobb élő állat (**sarvasmarha, sertés, ló, juh, kecske, bivaly**),
 - **50 db baromfi** (tyúkféle, liba, kacs, pulyka, gyöngyös) külön-külön vagy együtt,

- 25-25 házinyúl, prémesállat, húsgalamb vagy
- 5 méhcsalád vagy
- az összeírást megelőző 12 hónap folyamán
 - mezőgazdasági szolgáltatást végzett, vagy
 - intenzív kertészeti termelést (pl. üvegház, fólia alatti termelést) folytatott.

Gazdasági szervezet: jogi és nem jogi személyiségű vállalkozás, az egyéni vállalkozók és az egyéni gazdasági tevékenységet folytatók nélkül.

Egyéni gazdaság: a mezőgazdasági tevékenységet folytató háztartás és az adószámmal rendelkező egyéni vállalkozás által működtetett gazdaság.

Munkaerő-felmérés: a 15–74 éves népesség gazdasági aktivitását vizsgálja. A reprezentatív felmérés 1992 óta negyedévenként mintegy 24 ezer háztartásra terjed ki. A közölt adatok teljeskörűsített éves átlagok. A munkaerő-felmérés adatai csak azon munkavállalók és egyéni gazdaságokban munkát végzők adatait tartalmazzák, akiknek fő jövedelemszerző tevékenysége a gazdálkodás.

Éves munkaerőegység: ahhoz, hogy a részmunkaidőt és az idénymunkát figyelembe vehessük, a mezőgazdasági foglalkoztatást, illetve annak változásait éves munkaegységekben (ÉME – angolul AWU) mérjük. Egy ÉME egyetlen olyan személy munkaidő-ráfordításának felel meg, aki egy egész éven át teljes munkaidőben végez mezőgazdasági tevékenységet egy mezőgazdasági egységben (1 ÉME = 1800 munkaóra = 225 munkanap). Megkülönböztetünk fizetés nélküli és fizetett ÉME-t, amelyek együttesen teszik ki az ÉME-k teljes mennyiségét. A fizetett munkaerő-felhasználásban elszámolt munkamennyiség értéke megfelel a mezőgazdasági számlarendszer „munkavállalói jövedelem” sorában elszámolttal. A közölt eredmények az Általános mezőgazdasági összeírás, az intézményi munkaügyi statisztika és a munkaerő-felmérés adatain alapulnak.

Bruttó kibocsátás: tartalmazza az elszámolási időszakban mért értékesítés, a termelőegységen belüli felhasználás (kivéve az azonos tevékenységen belül felhasznált termékeket, mint pl. a saját termelésű vetőmag, állati eredetű takarmányok, keltető-tojás, zöldtrágya stb.), a termelők által feldolgozott termékek, a saját fogyasztás, a saját előállítású tárgyi eszközök és a készletváltozás értékét.

A folyó termelő-felhasználás a más termelőegységtől vásárolt, valamint a saját termelés kibocsátásaként is számbavett azon termékek és szolgáltatások értéke, amelyeket az elszámolási időszakban, a termelési folyamat során új termékek és szolgáltatások előállításához használnak fel.

Bruttó hozzáadott érték a bruttó kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbsége.

Agrárrolló: az EUROSTAT előírásai szerint az agrárrolló számításakor – az eddigi gyakorlattól eltérően – a mezőgazdasági termelőiár-indexet osztjuk a mezőgazdasági ráfordítások árindexével. A ráfordításiár-indexek nem csak az ipari eredetű, hanem a mezőgazdasági eredetű felhasználást (pl. vetőmag, takarmány) is figyelembe veszik. A ráfordítások indexe tartalmazza mind a folyó termeléshez felhasznált termékek és szolgáltatások, mind a mezőgazdasági beruházási javak árindexeit.

Bruttó állóeszköz-felhalmozás: a termelők által a naptári évben beszerzett, létesített, előállított állóeszközök értéke és a továbbadott állóeszközök értékének különbsége. Az állóeszközök valamilyen termelési folyamat során kibocsátásként előállított olyan tárgyi eszközök (gépek, épületek és építmények, ültetvények, tenyészállatok) vagy immateriális javak, amelyek ismétlődő vagy állandó jelleggel maguk is felhasználásra kerülnek egy másik, egy évnél hosszabb termelési folyamatban. Az adatok a mezőgazdasági tevékenységet végzők (gazdasági szervezet és egyéni gazdaság) mezőgazdasági célú állóeszköz-felhalmozására vonatkoznak.